

Jaarrekening 2018

Stichting Cito Instituut voor
Toetsontwikkeling te Arnhem

Inhoudsopgave

Verslag van de Raad van Bestuur	3
Verslag van de Raad van Toezicht	14
Jaarrekening 2018	17
Geconsolideerde balans per 31 december 2018	18
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2018	19
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018	20
Algemene toelichting	21
Toelichting op de geconsolideerde balans	33
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	40
Overige informatie	41
Enkelvoudige balans per 31 december 2018	42
Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2018	43
Toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening	44
Overige informatie	56
Overige gegevens	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	59

1

Verslag van de Raad van Bestuur

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Met de jaarrekening over 2018 sluiten we het jaar 2018 definitief af. Zoals altijd vormt dit een vanzelfsprekend moment om terug te kijken. Wat betekende 2018 voor Cito? Welke stappen konden we zetten? Het jaar 2018 was in de eerste plaats een bijzonder jaar: het was het jaar van ons 50-jarig bestaan. We vierden dit jubileum op diverse momenten in het schooljaar 2018-2019. Niet groots en meeslepend, maar op een ingetogen manier die bij Cito past. Ons jubileum begon samen met de medewerkers, waarna diverse momenten volgden met stakeholders, het onderwijs en klanten. Minister Slob vereerde ons met een bezoek tijdens de jubileumbijeenkomst op 1 oktober, waar kinderen van de Kindercorrespondent enthousiast verslag van deden. In november waren we gastheer van de AEA-Europe, waarbij het atrium van Cito podium bood voor de ontvangst van zo'n 300 internationale experts op het gebied van toetsing en beoordeling.

Het jubileumjaar voerde ons terug naar dat waar we vandaan komen. Het hielp ons stil te staan bij ons bestaansrecht sinds 1968: de overtuiging dat we met ons werk willen bijdragen aan gelijke kansen in het onderwijs. Nog altijd is dat onderwerp actueel. Bij Cito willen we door het meten van ontwikkeling een bijdrage leveren aan het leren van leerlingen, studenten en werkenden. Onze specifieke expertise willen we inzetten voor het Nederlandse onderwijsstelsel, zodat het civiel effect van een diploma blijft bestaan. Dat is een unieke waarde, net zoals de onderwijsvrijheid die we in Nederland kennen.

We vierden ons jubileum, maar er gebeurde meer. Behalve dat we stil stonden bij onze unieke oorsprong, werkten we vanuit onze eigen specifieke kracht aan de bestending van onze toekomst. In september 2016 was de richting daarvoor ingezet met de nieuwe strategie 'Samen vernieuwen in eigenheid'. In 2017 gingen we het vernieuwingsproces in via vier programmalijnen. Met én door Cito medewerkers werd een jaar lang gewerkt aan vernieuwing en het verder op orde krijgen van de basis. Er werd, kortom, gewerkt aan herijking, vernieuwing, verbetering en up-to-date systemen. Nadat we eind 2017 alle resultaten en projecten overhevelde naar de bestaande organisatie, resulteerde dit in 2018 in een aangescherpt strategisch plan met de titel 'Samen voor krachtig onderwijs. De volgende stap in strategisch beleid'. In het plan gebruikten we de analogie van de boom om te vertellen hoe Cito vooruitkijkt en met voortschrijdend inzicht verder wil werken. Daarbij gaven we aan onze kracht te vinden in onze wortels, in dat waar we vandaan komen. En dat we met drie Cito-divisies en onze missie (die de stam vormen van de organisatie) willen werken aan nieuwe takken voor vernieuwing en nieuwe initiatieven. Want vooral daarin was het nieuwe strategieplan helder: stilstaan is geen optie. Cito moet en wil blijven veranderen om te kunnen blijven anticiperen op de turbulente buitenwereld, het bewegende onderwijsveld en onze veranderende rol daarin.

1.2 Samen voor krachtig onderwijs

In het aangescherpte strategieplan 'Samen voor krachtig onderwijs' maakten we helder dat Cito een maatschappelijke organisatie is. We zijn een organisatie met een maatschappelijk relevante missie, gekoppeld aan onze oorsprong en gericht op publieke waarden. De missie bleef identiek:

'Gelijke kansen voor iedereen. Dit is sinds de oprichting de drijfveer voor medewerkers van Cito. Onze primaire focus van 'goed en eerlijk toetsen' hebben we verbreed naar het 'objectief meten van mogelijkheden en talenten'. We zetten onze unieke expertise in om de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en competenties te volgen en inzichtelijk te maken. Daarmee ondersteunen we leraren, ouders en werkgevers. Zo kunnen leerlingen en professionals het beste uit zichzelf halen en richting geven aan hun toekomst.'

In 2018 benadrukten we dat alle drie de Cito-divisies hun eigen meerwaarde hebben in de realisatie van de missie:

- CTE is de uitvoeringsorganisatie van de wettelijke toetsen en examens. De maatschappelijke impact van deze divisie verklaart zichzelf vanwege de aard van de werkzaamheden.
- In de nieuwe divisie OK&I komen Cito's onderzoeks- en innovatieafdelingen samen: het Psychometrisch Onderzoek en Kenniscentrum en CitoLab. OK&I is de kennisorganisatie waar wetenschap in onderwijskundig meten en de praktijk van toetsen bij elkaar komen.
- Cito BV focust zich op de maatschappelijke taak door producten en diensten aan te bieden waar een markt voor bestaat, passend bij de missie van Cito.

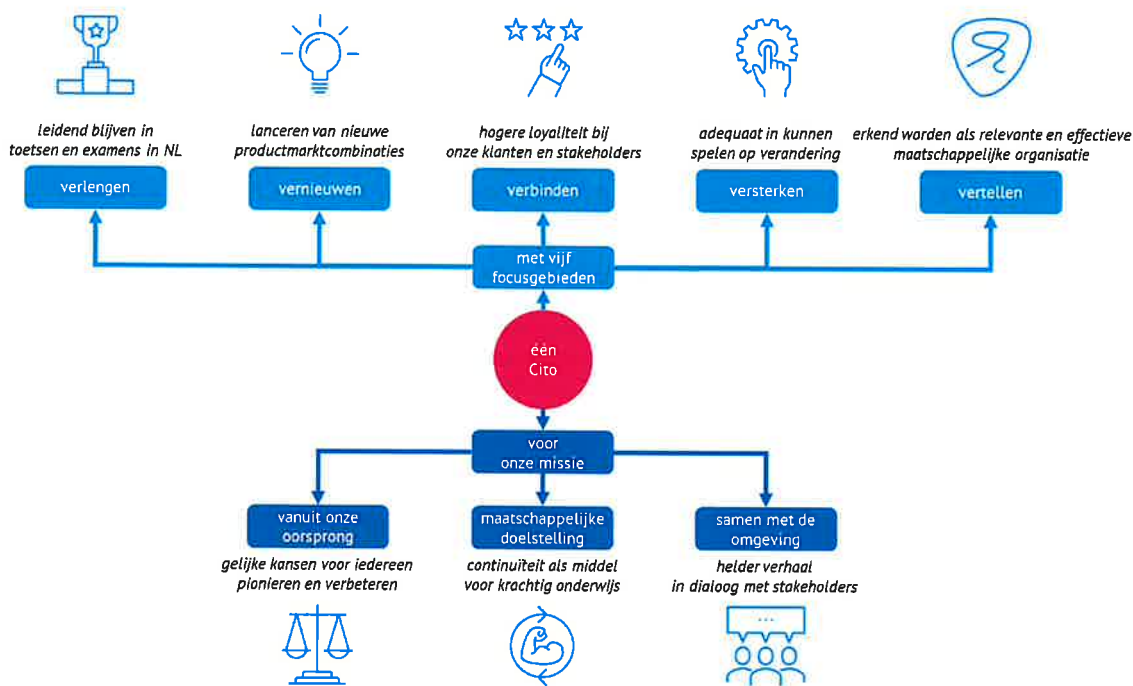
Wat het plan meegaf was dat we ons hybride, dus publiek-private karakter, de komende jaren zien als een groot goed om onze missie en ons doel als maatschappelijke organisatie te verwezenlijken. Zowel voor onze wettelijke taken, als in de markt. We onderstreepten dat we voor alle bedrijfsonderdelen het maatschappelijke effect vooropstellen. En dat we werken aan een redelijk rendement om vernieuwing te financieren en continuïteit te borgen.

1.3 Vijf takken

Het aangescherpte strategieplan benoemde vijf algemene focusgebieden om aan te geven hoe we de komende jaren ons doel en onze missie willen realiseren. Deze focusgebieden gelden voor alle divisies, maar worden per divisie anders uitgewerkt. De realisatie van de doelstellingen per divisie krijgt prioriteit.

De komende jaren gaan we Cito vanuit CTE, OK&I en BV vormgeven door te:

1. Verlengen – We zorgen dat we leidend blijven op het gebied van toetsen en examens in Nederland.
2. Vernieuwen – We zorgen dat we nieuwe product/marktcombinaties kunnen lanceren.
3. Verbinden – We zorgen voor een hogere loyaliteit bij klanten en stakeholders.
4. Versterken – We zorgen ervoor dat we adequaat kunnen inspelen op verandering.
5. Vertellen – We zorgen ervoor dat we erkend worden als relevante en effectieve maatschappelijke organisatie.

1.4 Organisatie in ontwikkeling

a. CTE

Divisie Centrale Toetsen en Examens (CTE, onderdeel van Stichting Cito) voerde in 2018 een herstructurering door. De divisie die de wettelijke taak van Cito uitvoert, levert jaarlijks honderden centrale toetsen en examens in opdracht van de overheid. Met de herstructurering speelde CTE in op de benodigde ontvlechting van Stichting en BV. Toch waren de doelen breder. De nieuwe structuur moest ook bijdragen aan een betere borging van expertiseontwikkeling rondom centrale toetsing en examinering, en mogelijkheden bieden voor een eigen ontwikkelagenda. Belangrijk was

bovendien dat CTE met de nieuwe structuur beter voorbereid zou zijn op toekomstige ontwikkelingen in het domein van centrale toetsen en examens en veranderende opdrachten vanuit de overheid.

Samengevat waren onderstaande redenen leidend voor het aanpassen van de structuur:

- *Ontvlechting stichting en BV*
In 2018 werden medewerkers die veel werken aan de (adaptieve) centrale eindtoets en de centrale examens MBO, overgeplaatst van de BV naar CTE en geplaatst bij collega's met vergelijkbare expertise. Daarmee werd ervoor gezorgd dat de inleen van toetsdeskundigen en toetsondersteuners vanaf 2019 tot een minimum wordt beperkt.
- *Borging expertise-ontwikkeling*
In 2018 werd ruimte gecreëerd voor gestructureerd overleg tussen medewerkers van verschillende clusters die werken binnen één en hetzelfde inhoudelijk expertiseterrein. Dit om uitwisseling van expertise te stimuleren, meer ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers te creëren en de kwaliteit van de betreffende toetsen en centrale examens te borgen.
- *Veranderende opdrachten*
In 2018 legden we de basis om pro-actiever betrokken te kunnen zijn bij de maatschappelijke besluitvorming en flexibeler te reageren op ontwikkelingen. Dit vanwege de veranderende overheidsopdrachten en daarmee fluctuerende subsidiestromen.
- *Faciliteren ontwikkelagenda*
In 2018 werkten we toe naar een clusteroverstijgende aanpak. Dit om onze ontwikkelagenda met onderzoeken en experimenten voor de doorontwikkeling van toetsen en centrale examens te kunnen faciliteren.

De afgelopen jaren werd Cito al geconfronteerd met een subsidiestop voor de DTT en een subsidieterugloop voor de beroepsgerichte examens. In 2018 kwam daar de subsidieafbouw voor de rekentoets en rekenexamens, als gevolg van besluiten in het regeerakkoord, bij. In de nieuwe CTE-structuur is daarom meer ruimte en verantwoordelijkheid gecreëerd voor stakeholdersmanagement, externe communicatie en proactieve contacten met de opdrachtgever.

b. Cito BV: weloverwogen voorwaarts

Ook Cito BV wijzigde in 2018 haar structuur. Onder leiding van de nieuwe directeur ging de organisatie eind 2017 aan de slag vanuit het idee dat de bestaande organisatiestructuur zijn beperkingen kende. Medewerkers stapten in een proeftuifase en deden ervaring op met multidisciplinaire businessteams en overkoepelende teams. De opgedane inzichten legden de basis voor de definitieve organisatiestructuur die in 2018 werd verwoord in de adviesaanvraag 'Weloverwogen voorwaarts'.

Per 1 augustus 2018 ging de nieuwe structuur van Cito BV officieel van start. Daarin vormen de drie businesslines (Uitgeverij, Training & Advies, Toetsketens) nu het uitgangspunt. Het doet optimaal recht aan de verschillende dynamieken en inspanningen rondom propositie, sales, klantsucces en ontwikkeling. Uitgangspunt binnen de nieuwe structuur is standaardisatie van werkzaamheden geweest. Als gevolg hiervan werden Training & Advies Nationaal en Internationaal samengevoegd, net als Toetsketens Onderwijs & Overheid en Beroepsbeoefenaren. Tegelijkertijd werd gewerkt met praktische oplossingen. Het zorgde voor een splitsing van de businessline Uitgeverij in Uitgeverij PO en Uitgeverij VO.

Het resulteerde in een BV met vier businessunits. Elke unit wordt aangestuurd door een manager die integraal verantwoordelijk is voor de kosten, omzet en dus het resultaat. De manager heeft bovendien een tactisch mandaat om beslissingen te nemen over de producten en klanten van de unit. Vanwege de verantwoordelijkheid voor het doorontwikkelen van de propositie (productlevenscyclus) van producten en diensten, is in elke businessunit centraal de marketing & sales, en de ontwikkeling en uitvoering van producten en diensten belegd. Naast de vier businessunits werkt Cito BV sinds augustus 2018 met de stafdiensten Klant & Markt (deze voorziet de BV van onder meer marketingrichtlijnen, een uniforme website en webshop, CRM-systemen, stuurinformatie vanuit klantdata en contractbeheer) en Business support (verantwoordelijk voor klantenservice, process support, multimedia support en logistiek support).

1.5 Governance: van plan naar uitvoering

a. Structuur

Voor Cito is de hybride structuur – bestaande uit een Stichting en een BV – een gegeven. In 2018 werden de rol, bijdrage en toegevoegde waarde van Cito BV in deze structuur geconcretiseerd. We maakten duidelijk dat Stichting Cito door de activiteiten van Cito BV haar wettelijke taak kan versterken en ook buiten het domein van de wettelijke taken op transparante wijze kan zorgen voor betaalbare, kwalitatieve en innovatieve producten. Op haar beurt acteert Cito BV in de markt als een maatschappelijke speler zonder winstoogmerk, en altijd in functie van de missie van Stichting Cito (om gelijke kansen in het onderwijs te bevorderen). We zijn ervan overtuigd dat we transparantie

bevorderen door onze maatschappelijke activiteiten in de markt en in opdracht van de overheid juridisch te scheiden en onder te brengen in twee aparte entiteiten.

Parallel aan de verdere verduidelijking van de rol en toegevoegde waarde van Cito BV, gaven we vorig jaar verder uitvoering aan de afspraken uit het governance plan. Zo hielden we alle activiteiten en samenwerkingen vanuit Cito BV tegen het licht van de missie. Het gevolg was dat Cito BV in 2018 haar activiteiten staakte als softwarehuis, wat met de overdracht van ons toetsplatform Questify van Cito BV naar Stichting Cito werd bezegeld. Sinds december 2018 stelt Stichting Cito het platform 'open source' ter beschikking aan de markt. Verder werd binnen Cito BV een herstructurering uitgevoerd, die leidde tot een structuur met 4 business units (en transparant aangeeft wat Cito BV nu precies doet).

b. Ontvlechten personeel

Het Governanceplan betekende ook dat wijzigingen plaats moesten vinden in het dienstverband van een aantal medewerkers. Waar het in de oude setting mogelijk - en voor professionals uitdagend en afwisselend - was om zowel voor Stichting Cito als voor Cito BV te werken, is dat nu niet meer mogelijk. Het jaar 2018 gold als overgangsjaar, maar inmiddels is de personele scheiding tussen Cito BV en Stichting Cito een feit.

Ook in 2019 kan Cito BV nog medewerkers inhuren van Stichting Cito. Maar alleen binnen de gestelde kaders van de mededingingswet en wetgeving op gebied van oneigenlijke staatsteun. Een voorbeeld: In 2017 gingen CitoLab (Cito's innovatieafdeling) en afdeling POK (psychometrisch onderzoek en kenniscentrum) over van Cito BV naar Stichting Cito. Samen vormen ze nu de divisie Onderzoek, Kennis en innovatie (OK&I). Deze overgang neemt niet weg dat Cito BV voor haar eigen toetsen en examens nog steeds behoefte heeft aan kennisintensieve psychometrische dienstverlening vanuit deze divisie. Waar het gaat om *generieke* dienstverlening (regulier psychometrisch werk) die Stichting Cito uitsluitend verleent aan Cito BV, blijft inhuur mogelijk. Deze dienstverlening verstoort de markt niet, omdat dergelijke generieke diensten ook laagdrempelig door concurrenten van Cito zelf georganiseerd kunnen worden. Ook specifieke dienstverlening (gebaseerd op unieke hoogwaardige kennis en expertise) aan Cito BV is een optie. Inmiddels biedt Stichting Cito deze specifieke diensten ook aan bij derden, wat zorgt voor een eerlijk speelveld (level playing field).

c. Wetgevend kader

Als hybride organisatie voeren we enerzijds een overheidstaak uit op een wettelijke grondslag, en anderzijds opdrachten op basis van overeenkomsten met (ook) andere partijen. Juist met deze combinatie kunnen we waarde toevoegen aan het onderwijs in Nederland. Als hybride organisatie moeten we daarvoor wel voldoen aan strenge wettelijke eisen. De wetgeving waarmee Stichting Cito en Cito BV te maken hebben, betreft met name:

- Mededingingswetgeving. Deze vereist dat sprake is van een gelijk speelveld. Voorkomen moet worden dat Cito BV - vanwege de relatie met Stichting Cito - voordelen geniet, die andere marktpartijen niet hebben.
- Wetgeving rond het oneigenlijk gebruik van Staatsteun. Deze bepaalt dat subsidie voor Stichting Cito niet aangewend mag worden voor producten of diensten van Cito BV. We borgen dit door geldstromen van Stichting Cito en Cito BV strikt te scheiden.
- Aanbestedingswetgeving. Deze regelt de aanbestedingsplicht. In 2017 startte Stichting Cito met de aanpassing van processen en procedures om te voldoen aan de geldende wetgeving. Vanaf 1 januari 2019 voldoet Stichting Cito aan alle eisen die de aanbestedingswet stelt.

d. Statutaire reserves

In 2013 maakten we afspraken met het Ministerie van OCW over dat deel van het eigen vermogen dat aangemerkt moest worden als statutaire reserve. Sindsdien wordt deze reserve opgebouwd uit resultaten geboekt op ontvangen subsidies. De afspraken betroffen de periode vóór de invoering van de Wet SLOA 2013 (2004 t/m 2013). Eind 2018 gaven we in overleg met OCW invulling aan de bestemming van de statutaire reserve. Als bestemmingsdoel werd gedefinieerd: 'het meten en volgen van menselijke mogelijkheden en ontwikkelingen'. De reserve wordt opgenomen in de statuten en verantwoord in de jaarrekening van Stichting Cito.

1.6 Stakeholdersbeleid

In 2017 stelden we een nieuw stakeholdersbeleid vast. Vandaaruit werkten we in 2018 aan onze contacten. Met stakeholders die onze ketenpartner zijn in de wettelijke taak, hadden we het afgelopen jaar op diverse niveaus veelvuldig contact. Met stakeholders die het Umfeld van Stichting Cito vormen, was meer en gericht contact. Waar we in 2017 de contacten opnieuw inrichtten en het verhaal van Cito met de gemaakte strategische keuzes vertelden, staken we in 2018 in op de waarde die we samen met stakeholders kunnen toevoegen voor het onderwijs. We deden dat vanuit het meerjarenbeleidsplan dat we eind 2017 publiceerden, en waarin we lieten zien dat we transparant en voorspelbaar willen zijn in onze publieke taak. Het laatste kwartaal van 2018 haalden we via een nieuw stakeholdersronde input op uit het Umfeld. Wat bleek is dat Cito's hernieuwde koers herkend en erkend wordt. Een nieuw werkprogramma voor 2019 was de resultante van deze gesprekken.

1.7 Mijlpalen op technisch gebied

a. *Dynamics 365 van maatwerk naar standaard*

Op IT-gebied was 2018 voor Cito een baanbrekend jaar. We realiseerden een project met impact en vervingen Microsoft Dynamics AX door Microsoft Dynamics 365. Nieuw was dat niet maatwerk het uitgangspunt was, maar juist de standaard om zo in de toekomst eenvoudiger te kunnen updaten. Enerzijds was Stichting Cito genoodzaakt om Dynamics AX te vervangen, omdat het systeem op termijn technisch niet meer ondersteund wordt. Anderzijds grepen we de keuze voor Dynamics 365 aan om onze werkprocessen te vereenvoudigen en zo efficiënter te kunnen werken. Het inrichten en implementeren van het nieuwe ERP-systeem vereenvoudigt de inrichting van onze administratie en onze administratieve processen. Daarnaast gaat het systeem Cito helpen aan betrouwbare stuurinformatie, waarmee we beter sturing kunnen geven aan de organisatie. Tot slot staat het nieuwe systeem (Microsoft Azure) in de Cloud, waardoor het minder kwetsbaar is dan Dynamics AX.

b. *De rol van Questify*

Na 2017, het jaar waarin we keuzes maakten voor onze bedrijfssystemen, hevelden we het platform voor ons productieproces Questify over van Cito BV naar Stichting Cito. In overleg met onze grootste stakeholder, het ministerie van OCW, borgden we daarmee de continuïteit van onze wettelijke taak en spraken we af dat dit platform open source gemaakt werd. Eind 2018 konden we dit realiseren. In combinatie met de keuring van SIG over de technische staat van ons platform, was dit iets om gepast trots op te zijn.

In 2018 begonnen we daarnaast voorzichtig met de implementatie van de Doelarchitectuur Primaire Processen. Het vroeg om managementaandacht, investeringsruimte en het loslaten van het pluriforme applicatielandschap. Dit proces zetten we de komende jaren verder door.

c. *Stappen in het digitale kanaal*

Ook in het grote project dat we binnen Cito 'digitaal kanaal' noemen, werden stappen gezet. De nieuwe website Cito.nl was het zichtbare resultaat voor stakeholders en klanten. Het vullen van de website zette een blauwdruk neer van het nieuwe Cito. We creëerden er ruimte voor de wettelijke taak van CTE, de publieke taak van OK&I en de maatschappelijke taak van de BV. We zorgden er voor een betere interactie met onze doelgroepen, bijvoorbeeld via nieuwe features als de Cito-Kennisbank (voor onderwijs en wetenschap) en de Examendatabank (met oefenexamens voor leerlingen). We bouwden de nieuwe website en aanverwante applicaties als de webwinkel in Sitecore, geplaatst in de Cloud. Dat gold ook voor het CRM-systeem waarmee we klantinformatie overzichtelijk op één plaats inzichtelijk maken. Dit alles biedt ons het uitgangspunt om klanten in de toekomst beter te helpen.

1.8 De professional

a. *Ontvlechting*

Voor de medewerkers van Cito was 2018 een jaar van verdere ontvlechting. In 2017 was dit proces al gestart. Het was een van de taken die Cito we onszelf gesteld hadden naar aanleiding van het governanceplan. Per 1 januari 2019 was de ontvlechting een feit. In- en uitleen tussen Stichting Cito en Cito BV is inmiddels niet meer mogelijk, tenzij hier contracten aan ten grondslag liggen en er een werkelijke afrekening plaatsvindt door middel van facturatie. Het overgangsjaar 2018 werd gebruikt om dit verder in te richten en af te stemmen.

b. *Uitvoering CAO*

Per 1 januari 2018 werd ook de nieuwe CAO van kracht. Belangrijke onderdelen waren de invoering van een 36-urige werkweek en de verplichting om minimaal 15% van het Individueel Werknemersbudget te besteden aan opleidingen (met een incentive voor besteding boven de 20%). De invoering van de 36-urige werkweek leverde vooraf vragen op, maar de implementatie zelf leverde geen problemen op. De invoering van het geormerkte deel van het IWB was een ander verhaal. Pas in het najaar kwam het overgrote deel van de medewerkers in beweging. Uiteindelijk besteedde in totaal 67% van de medewerkers die recht hebben op IWB, dit aan opleidingen. Dit is een tendens die past bij een organisatie die duurzame inzetbaarheid en eigenaarschap bij medewerkers wil stimuleren, mede door regie te nemen op de eigen loopbaan.

c. *Opleiden en leiderschap*

Aanhakend op het Cito-opleidingsbeleidsplan werd vorig jaar bepaald dat afdelingen voortaan zelf een opleidingsplan maken om zo gericht aanspraak te doen op opleidingsbudget. Afhankelijk van de afdeling kan de nadruk liggen op het verwerven van specifieke kennis (bijvoorbeeld IT-gerelateerd) of juist op competenties als samenwerken, slagkracht, innovatiekracht etc. In 2019 wordt deze afspraak gecontinueerd. Het is dit integraal onderdeel geworden van het afdelingsplan.

Al langer is binnen Cito specifieke aandacht voor leidinggevend en potentials. In 2018 werd hiervoor een leiderschapstraject op maat gestart. Het traject is gekoppeld aan de transitie die Cito wil doormaken: met resultaat en impact waarde blijven toevoegen.

d. SPP

Het laatste kwartaal van 2018 startten we een traject onder de noemer 'strategische personeelsplanning'. Daarmee willen we het personeelsverloop op de lange termijn in scope krijgen, om beter te kunnen sturen op wat straks nodig is. Cito is een organisatie met verschillende divisies met verschillende uitgangspunten. Zo kunnen door het wegvallen van wettelijke taken op de ene plek minder medewerkers nodig zijn, waar andere divisies juist medewerkers nodig hebben. Via het project geven we invulling aan het uitgangspunt dat goed personeel voor Cito van groot strategisch belang is: in aantallen, in kwaliteiten, in flexibiliteit.

e. Verdiepende RI&E

Een deel van het ziekteverzuim binnen Cito wordt veroorzaakt door psychosociale belasting. Dit werd in 2017 duidelijk uit het Medewerkers onderzoek (MTO) en een verzuimanalyse van de bedrijfsarts. Het afgelopen jaar zochten we naar mogelijke oorzaken van deze psychosociale arbeidsbelasting en oplossingen voor vermindering ervan. Met instemming van de OR werd een verdiepende Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E), specifiek gericht op psychosociale arbeidsbelasting, uitgevoerd door Prevent Partner. Geconcludeerd werd dat werkstressoren en energiebronnen binnen Cito redelijk in evenwicht lijken. Maar ook dat de balans onder druk staat. Mede door het wegvallen van wettelijke taken in de afgelopen jaren ervaren medewerkers meer toekomstonzekerheid. In 2019 werken we middels een plan van aanpak aan de uitkomsten van het onderzoek.

f. FTE-overzicht

De huidige kwantitatieve formatie van Cito (peildatum t/m 31 december 2018) is:

Bedrijf	Aantal medewerkers	FTE	Contracten bepaalde tijd FTE	Contracten onbepaalde tijd FTE
<i>Cito BV</i>	176	158,1	12,7	145,4
<i>Stichting Cito</i>	324	280,8	18,1	262,7
<i>Totaal</i>	500	438,9	30,8	408,1

In 2018 daalde de formatie van Cito met 14,2 fte. Sinds ultimo 2014 is de totale formatie van Cito daarmee afgenomen met 90,2 fte. In 2018 was inhuur nodig op specifieke projecten. Waar medewerkers werden ingezet op bijvoorbeeld de implementatie van Dynamics 365, zijn deze vervangen door tijdelijke krachten. Begin 2018 werd ook het sociaal plan verlengd.

2. Stichting Cito

Stichting Cito is de divisie waar we onze wettelijke taak uitvoeren. Met de strategische keuzes die we de afgelopen jaren maakten, willen we nadrukkelijk invulling geven aan onze publieke taak. Dit past bij Stichting Cito als maatschappelijke organisatie. Stakeholders gaven ons in 2018 herkenning en erkenning voor de gemaakte keuzes. Het was zichtbaar bij het jubileum, maar ook in de rol die we mochten vervullen rondom vmbo Maastricht. De komende jaren willen we deze rol als Cito graag verder waarmaken en verdienen.

2.1 Financieel

Ontwikkelingen in het verslagjaar

De bedrijfsopbrengsten bestonden in 2018 uit opbrengsten wet SLOA à € 34,4 miljoen en opbrengsten marktactiviteiten à € 22,2 miljoen, totaal € 56,6 miljoen. Van deze totale opbrengsten heeft € 13,9 miljoen betrekking op verkoop van producten en € 42,7 miljoen op dienstverlening.

Resultaat 2018

Het resultaat na belastingen bedraagt € 0,7 miljoen negatief. Dit bestaat voor € 0,8 miljoen uit het negatieve resultaat van Stichting Cito en voor € 0,1 miljoen uit het positieve resultaat van Cito BV.

In de resultaatverdeling wordt € 0,2 miljoen toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW en € 0,7 miljoen aan dit bestemmingsfonds onttrokken. Aan de overige reserves wordt € 0,2 miljoen onttrokken.

Liquiditeit en financiering

De liquiditeit is in 2018 gedaald met € 3,4 miljoen tot € 25,2 miljoen. Op de hypothecaire financiering is € 0,4 miljoen afgelost.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is gestegen naar 62,9%. Dit is zeer bevredigend ten opzichte van het convenant met de financier van 25%.

2.2 Centrale toetsen en examens (CTE)

Vanuit de Wet SLOA 2013 werkten we in 2018 aan de volgende - wettelijk beschreven - centrale toetsen en examens:

a. Centrale Examens vo en mbo

Zoals gebruikelijk ontwikkelden en normeerden we de Centrale Examens vo en mbo in 2018 volgens de kaderbrief. Opnieuw bleek Stichting Cito in staat de werkzaamheden doelmatiger uit te voeren. Tijdens de examencampagne trokken de nieuwe afdeling strategische communicatie en de CTE-staf in nauwe samenwerking met elkaar op. Het zorgde voor nieuwe openheid in de berichtgeving rondom de examens. Transparant, adequaat en tijdig gaven we toelichting op het proces rondom de examens.

Bijzonder was de samenwerkingsafpraak met scholieren.com in combinatie met nu.nl. Rondom examens is CvTE woordvoerder. Stichting Cito kan en mag wel inhoudelijk een bijdrage leveren in deze periode. Scholieren.com is een website met een groot bereik onder de doelgroep. Cito heeft met hen een samenwerking tijdens de examenperiode gehad. In deze samenwerking gingen inhoudelijke mensen/toetsdeskundigen iedere dag in op vragen uit de examens van die dag. Ook werden er meer algemene vragen rondom examinering (waaronder normering) behandeld. Zo kon Stichting Cito ingaan op vragen die leven onder examenleerlingen en laten zien dat ze dichtbij de doelgroep staan. Deze artikelenreeks werd per dag doorgeplaatst op nu.nl. Deze nieuwswebsite kent tevens een groot bereik.

Een uitzonderlijke situatie deed zich voor bij vmbo Maastricht. De inspectie constateerde daar onregelmatigheden in de schoolexamens, waardoor in eerste instantie voor 354 leerlingen het doek viel. Zij zouden immers onrechtmatig deel hebben genomen aan de centrale examens. Uiteindelijk kregen deze leerlingen de kans om in de zomerperiode een hersteltoets te maken. Maar niet nadat – onder meer - medewerkers van Stichting Cito zich vanuit hoge betrokkenheid en verantwoordelijkheidsgevoel hard hadden gemaakt voor een hersteltoets. Stichting Cito ondersteunde bovendien de extern benoemde overheidscommissie. Meldenswaardig is dat de onderzoekscommissie van de VO-raad (waarin de directeur van CTE zitting had) in december een onderzoeksrapport uitbracht onder de naam 'Een volwaardig schoolexamen'

b. Diagnostische Tussentijdse Toets

Conform afspraak bleef Stichting Cito in 2018 beschikbaar voor ondersteuning aan marktpartijen die een diagnostische toets wilden uitbrengen. Gedurende het jaar vonden de laatste werkzaamheden plaats en werd onze rol in het kader van de DTT definitief afgerond.

c. Centrale Eindtoets en Adaptieve Centrale Eindtoets

Ook in 2018 was de markt voor eindtoetsen in beweging. Nog steeds kwamen er nieuwe aanbieders die - eenmaal toegelaten door de Expertgroep en met de benodigde ondergrens van duizend afnames - met subsidie een eindtoets kunnen ontwikkelen. Bij Stichting Cito ontwikkelen we de toets in het kader van de wettelijke taak. Daardoor kunnen we ons niet als marktpartij opstellen, wat ongemakkelijk blijft. Als extra obstakel bleek DUO in 2018 niet te kunnen garanderen dat onze Adaptieve Centrale Eindtoets in 2019 gedraaid kan worden. Een forse tegenvaller, omdat deze toets qua ontwerp en instrument uniek en state-of-the-art is. Via de nieuwe ACET zouden scholen op compleet nieuwe wijze inzicht kunnen krijgen in het niveau van hun leerlingen. Helaas zal het aanbieden van alleen een papieren toets het aantal afnames van de centrale eindtoets verder doen dalen.

In 2019 zal de wetsevaluatie Eindtoetsing duidelijkheid moeten geven over de toekomst van de Eindtoets PO. Ook al omdat een aantal nieuwe partijen - ondanks de toelating – in het lopende schooljaar toch geen toets konden uitbrengen, waardoor scholen weer een nieuwe keuze moesten maken.

d. Rekentoets vo

De Rekentoets vo was in 2018 nog altijd onderwerp van debat. Het regeerakkoord meldde dat een alternatief werd gezocht dat uiterlijk in het schooljaar 2019-2020 in werking moest treden als integraal onderdeel van het examen. Begin februari 2019 nam de Tweede Kamer een aantal moties aan, waardoor een streep werd gezet door de centrale rekentoets in het vo, én door het alternatieve plan van minister Slob om rekenen in een apart cijfer te laten meetellen voor het schoolexamen. Rekenen moet worden geïntegreerd in wiskunde en als onderdeel hiervan worden getoetst. Voor Cito betekent dit dat onze werkzaamheden voor de rekentoets vo stoppen en dat we de formatie moeten aanpassen.

2.3 Onderzoek, kennisdeling en innovatie

Eind 2017 publiceerde Stichting Cito voor de allereerste keer een meerjarenbeleidsplan over onderzoek, kennisdeling en innovatie. Dit meerjarenbeleidsplan presenteerde een werkprogramma langs vijf inhoudelijke thema's, voortgekomen uit gesprekken met stakeholders :

1. Kwaliteit van toetsen
2. Toetsen van nieuwe onderwijsinhoud
3. Meer data, nieuwe technologie
4. Onderwijs op maat
5. Eigenaarschap faciliteren

Het jaar 2018 was startjaar én overgangsjaar. In nauw overleg werkten we met OCW aan de beleidsmatige invulling en de kaders rondom OK&I. Het resultaat was een richtinggevend kader, dat nu verder uitgewerkt kan worden. Onze stakeholders kunnen we nu vertellen hoe onderzoek, kennis en innovatie binnen Stichting Cito staan voor een publieke kennisorganisatie waar kwaliteit en innovatie in onderwijskundig meten centraal staan. Niet alleen omdat we met objectieve, betrouwbare en gevalideerde meetinstrumenten een bijdrage willen leveren aan het onderwijs, maar ook omdat een veranderend onderwijs steeds behoefte heeft aan nieuwe instrumenten.

De divisie OK&I zelf richtte zich in 2018 op toegepast wetenschappelijk onderzoek en prototypeontwikkeling, passend binnen de thema's van het meerjarenbeleidsplan. Ook werden diverse softwaretools voor toetsconstructie of toetsanalyse - ontwikkeld met publieke middelen voor onze wettelijke taak – beschikbaar gesteld en waar mogelijk opensource. Kennis die we opbouwden met onderzoek, de ontwikkeling van prototypes en software, werd gedeeld via de kennisinfrastructuur. We deden dat zoveel mogelijk met generiek toepasbare content, toegesneden op onderwijs- en toetsprofessionals. Voor partijen waarvoor deze content ontoereikend is, werd toegewerkt naar een loket voor kennisintensieve dienstverlening. Via dit loket kan een beroep gedaan worden op hele specialistische kennis binnen Stichting Cito.

Eind 2018 werden de learnings uit het overgangsjaar gedeeld. Ook definieerden we proefprojecten om de volgende stappen in het kader van het meerjarenbeleidsplan en kennisdeling te zetten. Tijdens een nieuwe stakeholdersronde lichtten we dit verder toe en haalden we input op voor het werkprogramma 2019. Begin 2019 konden we het nieuwe werkprogramma publiceren.

3. Voornaamste risico's en onzekerheden

Voor de uitvoering van wettelijke taken wordt Stichting Cito gesubsidieerd uit de wet SLOA. Zoals een rechtspersoon met wettelijke taak (RWT) betaamt, gaan we zeer prudent om met deze publieke middelen. Onze risicobereidheid bij deze activiteiten is gering.

3.1 Strategische en operationele risico's

Bij Cito beheersen we strategische risico's middels de planning & control-cyclus. Onze planning & control-cyclus bestaat uit: een driejaarlijks strategieproces met jaarlijkse actualisatie van de strategische doelstellingen, een jaarlijks begrotingsproces waarin een meerjarenbegroting wordt opgesteld voor de komende drie jaren en het proces rondom de maandelijkse financiële en niet-financiële rapportagecyclus en voortgangsoverleggen. In 2017 werden de strategische risico's herijkt en geactualiseerd.

De top vier van strategische risico's bestaat uit:

1. Een toenemende concurrentie, nieuwe innoverende startups, fusies of partnerships tussen educatieve uitgeverijen en toetsbedrijven en investeerders die de onderwijsmarkt hebben ontdekt. Al deze ontwikkelingen zorgen voor een grote dynamiek bij aanbieders in de (commerciële) educatieve markt. Ze raken niet alleen de business van Cito BV, maar hebben op termijn mogelijk ook consequenties voor de wijze waarop we onze wettelijke taken uitvoeren.
2. De steeds belangrijkere plaats van technologie in het onderwijs. Het moment van 'kanteling' van papier naar digitaal toetsen komt eraan, maar niemand weet precies wanneer. Het tempo van digitalisering moet niet worden overschat, de impact van digitalisering moet niet worden onderschat.
3. De herziening van het onderwijssysteem naar een systeem waar formatief toetsen, adaptief leren en gepersonaliseerd leren een belangrijke plaats innemen. Hoe de herziening er precies uit komt te zien en wanneer dit in de praktijk plaats gaat vinden, is nog onduidelijk.
4. De komst van de Wet SLOA 2013, het ontstaan van Stichting Cito als rechtspersoon met wettelijke taak en de consequenties voor de verhouding tussen OCW, CvTE en Stichting Cito. Een aantal consequenties hebben we inmiddels nader vormgegeven, zoals de bekostigingssystematiek en de opdrachtgever-opdrachtnemer relatie met het Ministerie van OCW en CvTE. Het punt blijft dat een aantal wettelijke taken politiek beladen is en dat er voor Cito geen zekerheid is. Voorbeelden waren de rekentoets VO en Diagnostische Tussentijdse Toets, nu bevindt ook de Centrale Eindtoets zich in zwaar weer. Het marktaandeel van de Centrale Eindtoets

daalt in hoog tempo, ook omdat Stichting Cito zich niet in de markt mag manifesteren als ontwikkelaar. De politieke beladenheid wordt vergroot door de soms zeer luidruchtige maatschappelijke tegenstand ('toetsterreur').

Bij het anticiperen op de beschreven risico's, richten we ons specifiek op elementen als de wendbaarheid en slagvaardigheid van onze medewerkers én het efficiënt, uniform en klantgericht inrichten van processen, waarbij deze ondersteund worden met generieke software zodat kosten en investeringen beheersbaar blijven. Ook kijken we in een continu proces hoe enerzijds onze organisatiestructuur bijdraagt aan juiste product-marktcombinaties, kwalitatief hoogwaardige toetsen en meetinstrumenten die voldoen aan behoeften uit het onderwijs en klanten, stakeholders en ketenpartners, en anderzijds de financiële middelen om onze ambities (tijdig) waar te maken. Tot slot laat Stichting Cito steeds meer zien hoe ze vanuit haar rol als kennispartner een bijdrage kan leveren aan het onderwijs van overmorgen. Door onderzoek, prototypes en kennisdeling laat zij zien dat zij innovatieopdrachten kan waarmaken als antwoord op maatschappelijke vraagstukken rondom het onderwijs, waarbij onderwijskundig meten een van de oplossingen is.

We zijn ons bewust van de strategische risico's waarmee we te maken hebben. We zien ze, bieden ze het hoofd. Waar mogelijk mitigeren we ze door onze bestuurlijke informatiesystemen te verbeteren, aan te zetten tot een heldere strategie, externe en interne stakeholders mee te nemen in ontwikkelingen en de transparantie te vergroten. Op operationeel vlak zet Cito in op het formeel vastleggen en beheersen van risico's. Aan de hand van procesanalyses focussen we op de belangrijkste risicoprocesen. In 2018 is bijzondere aandacht geschonken aan het ontwikkelen van beleid rond informatiebeveiliging en de risico's rond het gebruik van informatie.

3.2 Informatiebeveiliging

a. ISO27001 Certificering Cito

In 2018 hebben we onze volledige organisatie ISO27001 laten certificeren. Bij Cito nemen we informatiebeveiliging serieus en onderkennen we het belang ervan. Ook markt en overheid stellen tegenwoordig harde eisen aan informatiebeveiliging; een onafhankelijke derdenverklaring moet compliance aantoonbaar maken. Bij informatiebeveiliging gaat het over het beschermen van vertrouwelijkheid van informatie en het garanderen van de juiste beschikbaarheid en betrouwbaarheid. Het is geen verhaal van techniek alleen, maar gaat ook over proces, procedures, organisatie en gedrag. Zo stelt de ISO-norm eisen aan het managementsysteem en de beheersmaatregelen.

Nadat we begin 2018 een nieuw informatiebeveiligingsbeleid hadden opgesteld en veel aandacht hadden besteed aan verbeteringen van het systeem en de bijbehorende procedures en documenten, vond begin december de certificatie-audit plaats. Een auditteam van TÜV Nederland bezocht ons een week lang, controleerde documentatie en registers en interviewde meer dan 40 mensen om vast te kunnen stellen dat het managementsysteem en de verplichte beveiligingsmaatregelen goed zijn geïmplementeerd. Kortom: Cito voldoet aan het normenkader van de internationale standaard ISO27001. We ontvangen het officiële ISO27001-certificaat begin 2019, na afronding van de laatste stappen in het certificatietraject.

Daarmee is Cito nog niet klaar. Informatiebeveiliging eist een continu proces van verbetering. De wereld om ons heen verandert, eisen en risico's veranderen en als organisatie zijn we zelf ook in beweging. Bewaken en voortdurend aanpassen en verbeteren is daarom noodzakelijk. Een verplichte jaarlijkse controle-audit moet bevestigen dat Cito aan alle eisen blijft voldoen.

b. AVG

In mei 2018 werd de AVG (algemene verordening gegevensbescherming) van kracht. Cito nam op basis daarvan een aantal besluiten. Kort samengevat werkten we in 2018 vooral aan implementatie van de formele aspecten van de AVG. Zo werden medewerkers van Cito – in het kader van bewustwording - geïnformeerd over de belangrijkste onderdelen van de AVG. In juni volgde de aanstelling van een onafhankelijke, externe Functionaris Gegevensbescherming (FG). De FG – die ook als zodanig werd aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens - adviseert sindsdien over de AVG en ziet toe op de naleving ervan. In 2018 maakten we tevens een begin met de aanleg van een verwerkingsregister, waarin alle verwerkingen van persoonsgegevens worden gedocumenteerd. Ook publiceerden we een AVG-compliant privacyverklaring voor medewerkers, sollicitanten en klanten.

Conform het Privacyconvenant digitale onderwijsmiddelen 3.0 ontvingen alle scholen waarmee we zaken doen en waarvan we persoonsgegevens (leerlinggegevens) verwerken, in 2018 een verwerkersovereenkomst. We gaven daarbij aan hoe we gegevens beschermen. Het overgrote deel van de scholen retourneerde de verwerkersovereenkomst eind 2018 getekend retour. Ook met verschillende leveranciers en klanten sloten we dergelijke overeenkomsten en maakten we specifieke afspraken over de omgang met persoonsgegevens.

Eind 2018 voerde de FG een nulmeting uit naar de implementatie van de AVG tot dusver. De bevindingen geven mogelijk aanwijzingen voor gerichte acties. Sowieso komt er in het kader van een verdere bewustwording voor iedere medewerker een (elektronisch) leertraject AVG beschikbaar. Daarbij zal een koppeling plaatsvinden met het informatiebeveiligingsbeleid. In 2019 maken we het verwerkingsregister toegankelijk voor iedere medewerker.

3.3 Financiële positie

De financiële positie van Cito is solide. Er is sprake van een goede solvabiliteit en een goede liquiditeit.

3.4 Wet- en regelgeving

Cito houdt zich aan wet- en regelgeving. Bijzondere wet- en regelgeving waar we mee te maken hebben, zijn auteursrechten, de bescherming van persoonsgegevens van leerlingen, examenkandidaten en eigen medewerkers, de aanbestedingswetgeving, de Wet Markt en Overheid en natuurlijk de Wet SLOA 2013. Met de Belastingdienst sloten we in 2009 een convenant in het kader van Horizontaal Toezicht. De onderlinge relatie is gebaseerd op transparantie, begrip en vertrouwen.

3.5 Financiële verslaggeving

Cito houdt zich aan de eisen voor financiële verslaggeving: BW boek 2 titel 9, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS.

3.6 Beleggingen en liquiditeiten

Cito kent een Treasurystatuut. We werken met een Treasurybeleid met de volgende algemene uitgangspunten:

- Cito mag middelen uitzetten binnen de kaders van de Treasuryfunctie, dit statuut en de strategie- en meerjarenbegroting. Uitzettingen moeten een degelijk karakter hebben. We mogen geen financiële middelen aantrekken alleen om tegen een hoger rendement uit te zetten.
- Cito mag alleen leningen of garanties verstrekken aan partijen die door de toezichthouders zijn goedgekeurd. Vooraf moeten duidelijkheid zijn over de financiële positie en kredietwaardigheid van die partij.
- Derivaten (financiële instrumenten) mogen uitsluitend gebruikt worden om financiële risico's te beperken. Dit houdt in dat we geen open posities innemen.

Het Treasurybeleid is verder uitgewerkt in de volgende specifieke uitgangspunten:

1. We stemmen de rentetypische looptijd en het renteniveau van uitzettingen af op de actuele rentestand en de rentevisie. We streven naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen.
2. We vermijden koersrisico's en doen alleen uitzettingen in euro's. Uitzettingen in andere valuta zijn pas toegestaan als ontvangsten in vreemde valuta binnen zekere tijd worden gevolgd door uitgaven in dezelfde valuta. We sluiten valutarisico's uit door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's. We houden alleen saldi in vreemde valuta aan voor voorziene uitgaven in dezelfde valuta. Vreemde valuta, waarvoor we geen besteding voorzien binnen één jaar, worden verkocht.
3. We doen alleen uitzettingen bij financiële instellingen in een EU-lidstaat en met ten minste een AAA- of AA-rating. Bij bedragen tot maximaal € 1.000.000,- of een looptijd korter dan 3 maanden is een A-rating voldoende. De financiële instelling moet aan tenminste twee van de drie ratings voldoen van Moody's, S&P en Fitch. Omdat S&P en Fitch een andere categorisering gebruiken, kijken we hier naar de vergelijkbare waarden. Als de rating van een financiële instelling daalt na het afsluiten van een contract, houden we verscherpt toezicht op de kredietwaardigheid van die instelling. Eventueel eisen we de uitzetting op.
4. Bij het verstrekken van leningen eisen we, waar nodig, zekerheden of garanties.
5. Door de looptijd van uitzettingen te variëren, willen we voldoende liquiditeitspositie garanderen, zodat we betalingsverplichtingen tijdig kunnen nakomen.

De uitgangspunten voor het Treasurybeleid vloeien voort uit de strategie en de meerjarenbegroting. Jaarlijks actualiseren we de uitgangspunten. Daarbij houden we rekening met de mogelijkheid van onverwachte gebeurtenissen, die het gekozen risicoprofiel kunnen beïnvloeden. Voor de hypothecaire financiering is – op verzoek van de bank – een deel van de variabele rente (via een renteswap) omgezet in een rente met een vaste looptijd. Cito heeft zelf geen specifiek beleid op dit terrein.

Tot slot

In 2018 vierden we bij Cito ons 50-jarig bestaan. Tegelijkertijd zetten we verdere stappen voor een betere toekomstbestendigheid. Zo vormden we de organisatie met drie divisies met een wettelijke, publieke en maatschappelijke markttaak. Ook werkten we aan de ontvlechting van personeel, de implementatie van Dynamics 365,

het lanceren van Cito.nl en het werken vanuit een meerjarenbeleidsplan. Al deze veranderingen maken ons sterker, maar vragen vasthoudendheid, inzet en lerend vermogen van onze medewerkers.

Als Raad van Bestuur willen we al onze klanten, stakeholders en medewerkers danken voor hun inzet en vertrouwen. Het is de enige reden op grond waarvan we in 2018 ons vijftigjarige bestaan konden vieren. De komende jaren willen we bij Cito waarde blijven toevoegen voor wat 'een leven lang leren' heet. We willen dat doen in verbinding en co-creatie met u allen.

Arnhem, 16 mei 2019,

drs. A.F.S. Blok
Voorzitter Raad van Bestuur

mr. A.T.M. Weijers
Lid Raad van Bestuur

2

Verslag van de Raad van Toezicht

1. Algemeen

In 2018 bestond Cito vijftig jaar. Een mijlpaal om te vieren met alle stakeholders op 1 oktober 2018, zoals beschreven in het verslag van de RvB. Uiteraard was ook de Raad van Toezicht hierbij aanwezig. Het karakter van het jubileum sloot goed aan bij de aangescherpte strategische koers "Samen Vernieuwen in Eigenheid". In 2018 heeft Cito deze strategische koers aangescherpt, is de implementatie daarvan gestart en is de implementatie van het Governance Plan afgerond.

De Raad van Toezicht houdt - in lijn met de toezichtvisie - toezicht op de realisatie van Cito's maatschappelijke doelstelling, en in het bijzonder op de daartoe gekozen strategie. Om de maatschappelijke missie te realiseren, maakte de Raad van Bestuur in 2018 een aantal strategische keuzes, zoals ook beschreven in het verslag van de Raad van Bestuur. Al deze keuzes werden onder andere besproken op de Strategiedag met de Raad van Toezicht.

Zo werden in 2018 de drie divisies CTE, OK&I en Cito BV ingericht. Met de divisie OK&I neemt Cito de verantwoordelijkheid zijn (wetenschappelijke) kennis, onderzoeksvaardigheden en ervaringen met vernieuwend toetsen breed in te zetten voor krachtig onderwijs, en niet alleen voor Cito's bestaande wettelijke taak of de eigen producten. Cito heeft hiermee een publiek kenniscentrum ingericht. De Raad van Toezicht juicht deze strategische keuze toe en onderkent dat Cito hiermee waarde gaat toevoegen aan het onderwijsdomein. De RvT en de RvB hebben samen gesproken over het concretiseren van de strategische doelen per divisie, en over het concretiseren van Cito's kernwaarden in de strategische doelen. In dit kader is ook de betrokkenheid van OCW als stakeholder OCW nauwlettend gevolgd.

Wat betreft het toezicht op de financiële en operationele continuïteit van Cito, had de Raad van Toezicht in 2018 - aansluitend bij de in 2017 door de RvB genomen besluiten - in het bijzonder aandacht voor de definitieve ontvlechting van Stichting Cito en Cito BV, voor de inrichting en het management van de drie divisies en voor de zorgvuldige implementatie van Dynamics 365. Dynamics 365 ondersteunt de beoogde transparantie van geldstromen en medewerkers en levert stuurinformatie ten dienste van de drie divisies. Ook de organisatieontwikkeling en het strategisch personeelsbeleid, die de succesvolle implementatie van de strategie moeten ondersteunen, kregen bijzondere aandacht van de Raad van Toezicht.

2. Werkzaamheden Raad van Toezicht

2.1 Vergaderingen van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht hield in 2018 zes reguliere vergaderingen. De vergaderingen werden bijgewoond door de leden van de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur. In alle gevallen werden de vergaderingen voorbereid door de RvB en voorzitter en vicevoorzitter van de RvT. Ook startten ze met een intern overleg van de Raad van Toezicht. In 2018 gaven ook gastsprekers invulling aan de vergaderingen. Medewerkers van Cito lichtten een bepaald onderwerp toe en namen de Raad mee in de resultaten, dilemma's en uitdagingen. De RvT nam daarmee niet alleen van de inhoud kennis, maar kon ook in gesprek gaan met de verantwoordelijke medewerkers.

In 2018 gaven de volgende gastsprekers acte de presence:

- 21 juni: Freek Nabuurs (Risk Management, inclusief AVG en privacy).
- 20 september: Monique Kelder (HRM in strategisch perspectief) en Koen Voermans (Kader OK&I).
- 1 november: Saskia Wools (prototypeontwikkeling door CitoLab).
- 6 december: Jan Dekker (afdeling Corporate Finance).

Naast de reguliere vergaderingen stemden de Raad van Toezicht (of individuele toezichhouders) en de Raad van Bestuur in 2018 ook per telefoon zaken af. Ook onderling hadden toezichhouders geregeld telefonisch overleg.

2.2 Strategiedag en themamiddag

Op 29 mei 2018 organiseerde de Raad van Toezicht, samen met de Raad van Bestuur, een strategiedag. Centraal op deze dag stond de invulling van de publieke verantwoordelijkheid en taak van Cito door de divisie Onderzoek, Kennis en Innovatie (OK&I). Bijzondere aandacht was er voor deze publieke taak in de context van ontwikkelingen in het onderwijs en het toetsen.

In november stond de Raad van Toezicht stil bij het thema 'delen is vermenigvuldigen'. 'Delen is vermenigvuldigen' staat voor het uitgangspunt dat Cito's maatschappelijke missie betekent dat Cito zijn kennis deelt en verspreidt. Dit thema wordt mede geconcretiseerd door de inrichting van de divisie OK&I. Deze divisie stelt zich immers ten doel de kennis, het onderzoek en de innovaties van Cito te ontsluiten voor het onderwijs, maar ook om in samenwerking met stakeholders de agenda voor het onderzoek en de innovaties op te zetten.

2.3 Samenstelling Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van Cito bestond in 2018 uit mevrouw drs. A.F.S. Blok (voorzitter) en de heer mr. A.T.M. Weijers (COO, lid). Op 14 mei 2018 heeft de Raad van Toezicht decharge verleend aan de Raad van Bestuur voor het gevoerde beleid in 2017.

2.4 Overleg met de OR

De Raad van Toezicht woonde in 2018 tweemaal de overlegvergadering van de Raad van Bestuur met de OR bij: respectievelijk op 26 juni en 11 december. Op de agenda stonden de organisatorische, financiële en personele ontwikkelingen en maatregelen. In het overleg voor de zomer schoven ook de leden van de RvT die tevens in de commissie Onderwijs en Kwaliteit zitting hebben, aan. Zo kreeg de ondernemingsraad uit directe hand in deze relatief nieuwe commissie wat er geagendeerd wordt en hoe dit past in de toezichthoudende rol. De Raad van Toezicht kon binnen de organisatie meekijken in het overleg van de Raad van Bestuur met het orgaan dat de werknemers vertegenwoordigt.

In het drieradenoverleg op 14 mei 2018 werd aanvullend met de OR gesproken over de driehoek Raad van Bestuur – OR – toezichthouders. Op de agenda stond het thema veranderen. De OR had gevraagd of de heer Ten Have als deskundige op dit gebied, een introductie kon verzorgen. Dit werd gedaan aan de hand van het veranderkleed. De samenwerking tussen de Raad van Toezicht, Raad van Bestuur en Ondernemingsraad is geoptimaliseerd.

2.5 Reguliere onderwerpen

Conform de statuten en reglementen werden in 2018 de volgende onderwerpen behandeld tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht:

- Politiek-maatschappelijke ontwikkelingen met relevantie voor de strategie en activiteiten van Stichting Cito en de benodigde koers daarin.
- Technologische ontwikkelingen en de relevantie daarvan voor de activiteiten van Stichting Cito en Cito BV.
- Ontwikkelingen binnen het onderwijs, bedrijfsleven en het buitenland waar dit raakt aan de missie en de positie van Stichting Cito en Cito BV.
- De algemene gang van zaken aan de hand van de voortgangsrapportages en kwartaalcijfers verstrekt door de Raad van Bestuur.
- Goedkeuring van de jaarrekening 2017, bespreking van het Accountantsverslag 2017 en de Managementletter 2017 in aanwezigheid van de externe onafhankelijke accountant.
- Goedkeuring van de begroting 2019.

Aan de hand van de onderwerpen stelde de Raad van Toezicht een jaarkalender op, waarin terugkerende onderwerpen benoemd werden. Dit in lijn met de Auditcommissie, de Remuneratie-commissie en de Commissie Onderwijs & Kwaliteit.

3. Samenstelling Raad van Toezicht en commissies

3.1 Samenstelling Raad van Toezicht

De samenstelling van de Raad van Toezicht is als volgt:

- mevrouw mr. J.G.J.M. de Zwaan (voorzitter)
- de heer prof. dr. W.D. ten Have (vicevoorzitter)

- mevrouw drs. D. van Kelle (lid)
- de heer S. van Elsloo RA (lid)
- mevrouw mr. drs. T.S.M. van Schie (lid)
- de heer prof. dr. K. Sijtsma (lid)

Conform het rooster van aftreden werd de heer prof.dr. W.D. ten Have op 1 november 2018 herbenoemd als vicevoorzitter van de Raad van Toezicht, met ingang van 1 januari 2019. In 2018 evalueerde de Raad van Toezicht haar eigen functioneren. We stelden vast dat de toezichthoudende functie naar behoren wordt uitgeoefend. Met de Raad van Bestuur werd gesproken over de toezichthoudende en adviserende functie vanuit de Raad van Toezicht. Daarbij is geconstateerd is dat RvB en RvT nog meer aandacht willen besteden aan de strategische opgave en dilemma's van Cito.

3.2 Auditcommissie

De Auditcommissie kwam in 2018 viermaal bijeen in aanwezigheid van de Raad van Bestuur. Twee vergaderingen werden bijgewoond door de externe onafhankelijke accountant. Tijdens de vergaderingen boog de commissie zich onder andere over: de jaarrekeningen 2017, het Accountantsverslag 2017 en de follow-up van de Managementletter 2017, het auditplan 2018, de Managementletter 2018, de tussentijdse financiële cijfers over 2018, de begroting 2019, de evaluatie van het treasurystatuut, de structuur van de financiële functie, de administratieve procedure rondom het SLOA-proces, het risicomanagement en het IT-beleid. Specifieke aandacht was er voor de implementatie van Dynamics 365. De Auditcommissie adviseerde de Raad van Toezicht en de vergaderverslagen werden besproken in de vergaderingen van de toezichthouders.

De Auditcommissie bestond in 2018 uit de heer S. van Elsloo RA (voorzitter) en mevrouw mr. drs. T.S.M. van Schie. De Auditcommissie doet haar werkzaamheden conform het reglement van de auditcommissie.

3.3 Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

In een besloten vergadering besprak de Raad van Toezicht in 2018 het functioneren en de samenstelling van de Raad van Bestuur als college en per individuele bestuurder. De remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie - in casu de voorzitter van de Raad van Toezicht (mevrouw mr. J.G.J.M. de Zwaan) en de vicevoorzitter van de Raad van Toezicht (de heer prof. dr. W.D. ten Have) – besprak het functioneren van de Raad van Bestuur met de twee leden afzonderlijk en ook gezamenlijk. De Raad van Toezicht, vertegenwoordigd door de remuneratie commissie, heeft vervolgens - onder andere aan de hand van de doelen voor 2018 en aan de hand van 360 graden feedback-input - vastgesteld dat de Raad van Bestuur zijn functie goed vervult. Met de Raad van Bestuur zijn vervolgens de nieuwe doelen voor 2019 geformuleerd.

De Remuneratiecommissie formuleerde in 2018 een bezoldigingsbeleid, dat vervolgens binnen de Raad van Toezicht is vastgesteld.

3.4. Commissie Onderwijs & Kwaliteit

De commissie Onderwijs & Kwaliteit kreeg in 2018 verder vorm. De commissie kwam tweemaal bijeen in aanwezigheid van de Raad van Bestuur. Mede door gastoptredens vanuit de psychometrische afdeling en centrale toetsen en examens, vond een inhoudelijke verdieping plaats. De commissie Onderwijs & Kwaliteit bestond in 2018 uit de heer prof. dr. K. Sijtsma en mevrouw drs. D. van Kelle.

Arnhem, 16 mei 2019,

Mevrouw mr. J.G.J.M de Zwaan
Voorzitter Raad van Toezicht

Jaarrekening 2018

Geconsolideerde balans per 31 december 2018

(na verwerking van de bestemming van het resultaat)

	Ref.	31 december 2018		31 december 2017	
		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Activa</i>					
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	1	355		551	
Materiële vaste activa	2	28.893		30.282	
Financiële vaste activa	3	1.839		951	
			31.087		31.784
Vlottende activa					
Voorraden	4	636		854	
Onderhanden projecten	5	0		355	
Vorderingen	6	2.725		3.760	
Liquide middelen	7	25.174		28.660	
			28.535		33.629
			59.622		65.413
 <i>Passiva</i>					
Groepsvermogen					
Eigen vermogen	8		37.531		37.060
Voorzieningen					
	9		633		1.692
Langlopende schulden					
	10		6.316		6.737
Kortlopende schulden					
	11		15.142		19.924
			59.622		65.413

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2018

	Ref.	2018		2017	
		€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Netto-omzet					
- Opbrengsten Wet SLOA		34.444		32.852	
- Opbrengsten marktactiviteiten		22.421		24.260	
<i>Mutatie onderhanden projecten</i>	12		56.865		57.112
			(271)		2.083
Som der bedrijfsopbrengsten			56.594		59.195
Uitbesteed werk en andere externe kosten			15.354		14.979
Personeelskosten	13		35.386		37.113
Afschrijvingskosten	14		2.069		2.255
Overige bedrijfskosten	15		4.848		5.721
Som der bedrijfskosten			57.657		60.068
Bedrijfsresultaat			(1.063)		(873)
<i>Financiële baten en lasten</i>	16				
Opbrengsten effecten			0		0
Rentebaten			10		28
Rentelasten			(345)		(375)
			(335)		(347)
Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening voor belastingen			(1.398)		(1.220)
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	17		(166)		537
Resultaat deelnemingen na belastingen	18		843		747
Resultaat na belastingen			(721)		64
Resultaatbestemming					
Toevoeging bestemmingsfonds OCW			242		798
Onttrekking bestemmingsfonds OWC 2018			(779)		(2.667)
Onttrekking bestemmingsfonds bestuurlijke afspr.			0		0
Toevoeging bestemmingsfonds EZ			0		0
Onttrekking bestemmingsfonds EZ			0		(1.101)
Onttrekking/Toevoeging overige reserves			(184)		3.034
			(721)		64

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018

	2018		2017	
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		(1.063)		(873)
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen op (im)materiële vaste activa	2.069		2.255	
(Onttrekking)/Dotatie voorzieningen	(1.059)		(127)	
		1.010		2.128
Veranderingen in werkkapitaal:				
Vorderingen	1.035		160	
Vorraden	574		98	
Kortlopende schulden	(4.783)		(3.132)	
		(3.174)		(2.874)
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		(3.227)		(1.619)
Betaalde rente	(345)		(375)	
Ontvangen rente	10		28	
Ontvangen/(betaalde) vennootschapsbelasting	0		0	
		(335)		(347)
Kasstroom uit operationele activiteiten		(3.562)		(1.966)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)Investeringsactiviteiten in:				
- Investeringsactiviteiten immateriële vaste activa	(31)		88	
- Investeringsactiviteiten materiële vaste activa	(452)		(190)	
- Verkoop deelneming	980		555	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		497		453
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Ontvangst langlopende schulden	0		0	
Aflossing langlopende schulden	(421)		(421)	
		(421)		(421)
Netto kasstroom		(3.486)		(1.934)
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen		0		0
Toename/(afname) geldmiddelen		(3.486)		(1.934)
Mutatie geldmiddelen				
Geldmiddelen per 1 januari		28.660		30.594
Toename/(afname) geldmiddelen		(3.486)		(1.934)
Geldmiddelen per 31 december		25.174		28.660

Algemene toelichting

Algemeen

Activiteiten

De activiteiten van Cito betreffen voornamelijk het uitvoeren van projecten voortvloeiende uit de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten, het ontwikkelen, produceren en afnemen van toetsen, examens en beoordelingen en het rapporteren over de resultaten. Zowel in opdracht van derden, als voor eigen risico en rekening en in binnen- en buitenland, waarbij de landen van de Europese Unie de belangrijkste afzetmarkt vormen.

Groepsverhoudingen

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling te Arnhem is de moedermaatschappij van Cito. Aan het hoofd van deze groep staat Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling te Arnhem.

Stelselwijzigingen

In 2018 hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Aanpassing vergelijkende cijfers

Als gevolg van de strikte scheiding van de administraties van Stichting Cito en Cito BV vindt de doorbelasting van uren tussen Stichting Cito en Cito BV plaats via facturatie. Voor de vergelijkbaarheid zijn de cijfers voor 2017 hierop aangepast. Dit betreft een verschuiving in de cijfers van 2017 tussen Personeelskosten en Uitbesteed werk. De aanpassingen in presentatie hebben geen resultaat-effect.

Begroting

Conform RJ 640.305 dient de begroting opgenomen te worden in de winst- en verliesrekening. Over 2018 is de begroting opgenomen in de jaarrekening voor Stichting Cito enkelvoudig.

Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens voor 100% opgenomen van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang proportioneel geconsolideerd. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

De, voor 100%, in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn, naast Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling zelf:

<u>Naam</u>	<u>Vestigingsplaats</u>	<u>Aandeel in het kapitaal</u>
Cito BV	Arnhem	100%
Cito Evaluation Services BV	Arnhem	100%
Cito International BV	Arnhem	100%
Cito Deutschland GmbH i.L.	Solingen, Duitsland	100%

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire leden van de Raad van Bestuur en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Van betekenis zijnde transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover die niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de betreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil (negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen bij geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden en mutaties op de langlopende schulden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de Raad van Bestuur van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de Raad van Bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 Burgerlijk Wetboek vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Beleidsregels toepassing WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) is met ingang van 1 januari 2013 van kracht.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Op grond van de Wet SLOA 2013 dient Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling te voldoen aan de Kaderregeling OCW, SZW en VWS en het Besluit vaststelling beleidskader SLOA.

De geconsolideerde jaarrekening is op grond van art. 2:360 lid 3 Burgerlijk Wetboek opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Subsidieverantwoording Wet SLOA 2013

Inzake de verantwoording van de subsidies van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (ministerie van OCW) is rekening gehouden met de bepalingen in de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten 2013 (Wet SLOA 2013). De subsidieafrekeningen zijn opgesteld met in achtname van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS en Besluit vaststelling beleidskader SLOA en indien van toepassing de specifieke bepalingen in de betreffende subsidiebeschikkingen.

Gedurende het verslagjaar is de verplichting tot naleving van de Aanbestedingswet 2012 opnieuw geëvalueerd. De conclusie luidt dat deze verplichting voor Stichting Cito niet eenduidig kan worden vastgesteld op basis van de geldende wet- en regelgeving. Stichting Cito hanteert de aanbestedingswet. Om die reden is Stichting Cito gedurende 2018 gestart met het aanpassen van processen en procedures, het merendeel van de aanbestedingen in 2018 voldoet al aan de geldende wetgeving. Vanaf 1 januari 2019 voldoet Stichting Cito volledig aan alle eisen die de aanbestedingswet stelt.

Vergelijking met voorgaand jaar

Tot en met 2017 werden onderhanden projecten waarvan de gefactureerde termijnen lager waren dan de gerealiseerde projectopbrengsten afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Onderhanden projecten waarvan de gefactureerde termijnen hoger waren dan de gerealiseerde projectopbrengsten werden gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

Met ingang van 2018 is ervoor gekozen om de onderhanden projecten gesaldeerd te presenteren op de balans. Het saldo van onderhanden projecten per 31-12-2018 bedraagt € 488.494, waarvan € 1.398.815 reeds gerealiseerde opbrengsten tegenover € 1.887.309 vooruitontvangen termijnen.

Het saldo van onderhanden projecten per 31-12-2017 bedroeg in totaal € 217.822. Hiervan werd, als gevolg van een andere presentatie, € 355.061 debet op de balans gepresenteerd en € 572.882 credit. In het geheel betreft dit € 3.811.701 reeds gerealiseerde opbrengsten tegenover € 4.029.523 vooruitontvangen termijnen.

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn verder ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening van de groepsmaatschappijen worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de groepsmaatschappij haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per

balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten, tenzij hedge-accounting wordt toegepast. Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum (of de benaderde koers).

Omrekeningsverschillen bij intragroepsleningen op lange termijn die feitelijk een uitbreiding of inkrimping van de netto-investering van buitenlandse deelnemingen zijn, worden rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht in de wettelijke reserve omrekeningsverschillen.

Groepsmaatschappijen

De activa en passiva van buitenlandse deelnemingen die in de consolidatie zijn opgenomen en in vreemde valuta luiden, worden omgerekend tegen de koers per balansdatum; de baten en lasten tegen de gemiddelde koersen gedurende het boekjaar. Goodwill en de aanpassingen naar reële waarde van identificeerbare activa en passiva worden gezien als een onderdeel van de buitenlandse deelnemingen en worden per balansdatum eveneens omgerekend tegen de koers op balansdatum. De hieruit resulterende omrekeningsverschillen wordt rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht in de wettelijke reserve omrekeningsverschillen.

Immateriële vaste activa

Kosten van immateriële vaste activa, waaronder intellectuele eigendomsrechten en software, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven gedurende de geschatte economische levensduur. Met op balansdatum verwachte duurzame waardeverminderingen wordt rekening gehouden.

Goodwill

Positieve goodwill voortkomend uit acquisities en berekend in overeenstemming met de paragraaf "Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen" wordt geactiveerd en lineair afgeschreven gedurende de geschatte economische levensduur.

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Er is sprake van een verplichting tot herstel na afloop van het jaar van het gebruik van de gehuurde bedrijfspanden. De kosten worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord in het jaar dat deze zich voordoen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen voor het gedeelte dat door de deelneming niet zelf kan worden gefinancierd.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

Vorderingen op deelnemingen

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van het verstrekte bedrag, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

De opbrengstwaarde is bepaald met behulp van de actieve markt. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt bij het contant maken van de kasstromen een disconteringsvoet gehanteerd. Een bijzondere waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderingverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigenvermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een

soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardevermindingsverlies wordt slechts teruggenomen indien het wegnemen van de indicatie van een bijzondere waardevermindering objectief waarneembaar is.

Vorraden

De voorraden toetsproducten worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen onder toepassing van de FIFO-methode ('first in, first out') en kan afzonderlijk een voorziening van incurantheid worden gevormd. De mutatie in de voorziening voor incurante voorraden is verantwoord onder de mutatie voorraad gereed product in de winst- en verliesrekening. Indien van toepassing worden de voorraden gewaardeerd tegen lagere opbrengstwaarde.

Onderhanden projecten

Onderhanden projecten in opdracht van derden worden gewaardeerd tegen de te realiseren projectopbrengsten. Indien van toepassing, worden hierop de verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen in mindering gebracht. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Onderhanden projecten waarvan de gefactureerde termijnen hoger zijn dan de gerealiseerde projectopbrengsten worden gepresenteerd onder de kortlopende schulden. Uitgaven voor projectkosten voor nog niet verrichte prestaties worden opgenomen onder de voorraden tegen kostprijs.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen op basis van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening groot onderhoud

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft een pand aan de Amsterdamseweg met als gevolg dat hiervoor vanaf boekjaar 2013 een voorziening groot onderhoud wordt opgebouwd. De dotatie op de voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks van jaren. De dotatie op de voorziening groot onderhoud is gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde groot onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Latente belastingvorderingen en –verplichtingen

Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen en -verplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingvorderingen uit hoofde van verrekenbare verschillen en beschikbare voorwaartse verliescompensatie worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut.

Belastinglatenties worden gewaardeerd tegen contante waarde.

Schulden

De schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de looptijd van de schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Operationele leasing

Geconsolideerd bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden is, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Financiële instrumenten

Een financieel instrument is een overeenkomst die leidt tot een financieel actief van een partij en een financiële verplichting of een eigen-vermogensinstrument van een andere partij. Een eigen-vermogensinstrument is elk contract dat het overblijvende belang omvat in de activa van een partij, na aftrek van alle verplichtingen. Gekochte obligaties zijn primaire (niet-afgeleide) financiële activa met vaste of bepaalbare betalingen.

Een effectenportefeuille van de stichting wordt door middel van een vermogensbeheerovereenkomst ondergebracht bij derden. Volgens het afgegeven mandaat is deze derde vrij te handelen naar inzicht, rekening houdend met een beleggingshorizon van 8 jaar. Het mandaat houdt rekening met een verdeling met bepaalde bandbreedtes over beleggingsfondsen, gekochte obligatieleningen en liquiditeiten. Deze zijn zowel beurs- als niet-beursgenoteerd, waarbij sprake is van een actieve markt met frequente marktnoteringen.

Investerings in beleggingsfondsen en gekochte obligaties, zowel beurs- als niet-beursgenoteerd, worden gewaardeerd tegen de reële waarde waarbij de baten en lasten direct in de winst- en verliesrekening worden verantwoord. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn. De transactiekosten worden in de eerste periode van waardering in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Het rentebeleid beoogt de financieringslasten zo veel mogelijk te beperken. Hiertoe worden rente-instrumenten gebruikt om het vastrentende of variabel rentende karakter van de financieringen aan te passen aan het gewenste profiel. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van zogenoemde renteswaps.

Ten behoeve van de jaarrekening wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van kostprijs hedge-accounting zoals beschreven in RJ 290 van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Per 31 december 2018 zijn de hedge relaties op hun effectiviteit getoetst. Voor het effectieve deel en in overeenstemming met de regels voor kostprijs hedge-accounting van RJ 290 worden deze pas verantwoord in de winst- en verliesrekening op het moment dat de afgedekte positie in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt. Het ineffectieve deel wordt in overeenstemming met de regels voor kostprijs hedge-accounting van RJ 290 direct verwerkt in de winst- en verliesrekening. De effectiviteit wordt getoetst aan de hand van het vergelijken van kritische kenmerken zoals looptijd, nominaal bedrag en rente betaaldaten. Als deze kritische kenmerken overeenkomen wordt er vanuit gegaan dat deze hedge in hoge mate effectief is.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De resultaten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; verliezen reeds zodra zij voorzienbaar zijn. Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van de op reële waarde gewaardeerde effecten.

Opbrengstverantwoording

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verlenen van diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Royaltyopbrengsten

Royaltyopbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

Subsidieopbrengsten Wet SLOA 2013

De subsidieopbrengsten Wet SLOA 2013 worden verantwoord voor zover de werkzaamheden gedurende het verslagjaar in overeenstemming met de subsidiebeschikkingen uitgevoerd zijn.

Projectopbrengsten en projectkosten

Voor onderhanden projecten, waarvan het resultaat op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de projectopbrengsten en de projectkosten verwerkt als netto-omzet en kosten in de winst-en-verliesrekening naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum (de 'Percentage of Completion'-methode, ofwel de PoC-methode).

De voortgang van de verrichte prestaties wordt bepaald op basis van de tot de balansdatum gemaakte projectkosten in verhouding tot de geschatte totale projectkosten. Als het resultaat (nog) niet op betrouwbare wijze kan worden ingeschat, dan worden de opbrengsten als netto-omzet verwerkt in de winst-en-verliesrekening tot het bedrag van de gemaakte projectkosten, dat waarschijnlijk kan worden verhaald; de projectkosten worden dan verwerkt in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zijn gemaakt. Zodra het resultaat wel op betrouwbare wijze kan worden bepaald, vindt opbrengstverantwoording plaats volgens de PoC-methode naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de projectopbrengsten en projectkosten. Projectopbrengsten zijn de contractueel overeengekomen opbrengsten en opbrengsten uit hoofde van meer- en minderwerk, claims en vergoedingen indien en voor zover het waarschijnlijk is dat deze worden gerealiseerd en ze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Projectkosten zijn de direct op het project betrekking hebbende kosten, die kosten die in het algemeen aan projectactiviteiten worden toegerekend en toegewezen kunnen worden aan het project en andere kosten die contractueel aan de opdrachtgever kunnen worden toegerekend.

Indien het waarschijnlijk is dat de totale projectkosten de totale projectopbrengsten overschrijden, dan worden de verwachte verliezen onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Dit verlies wordt verwerkt in de kostprijs van de omzet. De voorziening voor het verlies maakt onderdeel uit van de post onderhanden projecten.

Opbrengstwaarde voorraad

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Resultaat deelnemingen (gewaardeerd op netto-vermogenswaarde)

Het resultaat is het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat voor zover dit aan Stichting Cito wordt toegerekend.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte respectievelijk te brengen bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen en diensten onder aftrek van kortingen en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de groep.

Kosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Personeelsbeloningen

Pensioenen

Stichting Cito is vrijwillig aangesloten bij Stichting Pensioenfonds ABP (ABP), een bedrijfstakpensioenfonds dat gericht is op overheid en onderwijs. Het ABP heeft de uitvoering van de pensioenregeling per 1 maart 2008 ondergebracht in een zelfstandige uitvoeringsorganisatie: APG Algemene Pensioen Groep N.V. (kortweg APG). APG bestaat uit drie dochterorganisaties: APG Algemene Pensioen Groep N.V. (APG), Loyalis N.V. en Inadmin. En samen met ABN AMRO heeft APG een Premie Pensioen Instelling (PPI). Loyalis biedt onder meer vrijwillige verzekeringen aan voor ABP-deelnemers.

Het ABP kent een ouderdomspensioen, nabestaandenpensioen en een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor degenen die zijn geboren na 1950, geldt als ouderdomspensioen het ABP KeuzePensioen. Hierbij bestaat vrijheid om het ouderdomspensioen flexibel in te vullen. Verder zijn er voor zover de fiscale regels die ruimte bieden, mogelijkheden voor de vrijwillige opbouw van extra pensioen, zowel voor de werknemer als de partner. Het pensioen wordt sinds 1 januari 2004 opgebouwd volgens het middelloonsysteem.

Vanaf 2014 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsden. Die moeten zorgen voor stabielere pensioenen en meer transparantie. Eén van de veranderingen is dat pensioenfondsden vanaf 2014 gebruik moeten maken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse dekkingsgraden. De dekkingsgraad is een momentopname van de financiële positie aan het einde van de maand. De beleidsdekkingsgraad eind 2018 bedroeg 103,8% (2017 101,5%). De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad voor ABP 128,2% moet zijn. Dan zijn er voldoende financiële buffers. Zo niet, dan moet een herstelplan opgesteld worden om binnen maximaal 10 jaar weer een dekkingsgraad van minimaal 128,2% te krijgen. Is de verwachting dat het niet lukt om binnen 10 jaar de 128,2% te halen of als de beleidsdekkingsgraad langer dan 5 jaar lager dan 104,2%, dan moeten de pensioenen verlaagd worden. Een eventuele verlaging mag over maximaal 10 jaar gespreid worden, zodat het pensioen niet plotseling fors lager wordt.

De financiële situatie van het fonds verbeterde gedurende 2018, de dekkingsgraden stegen behoudens het vierde kwartaal van 2018. Het bereikte niveau is echter niet voldoende om pensioenen van deelnemers te verhogen. De kans dat ABP de pensioenen in 2019 of volgende jaren moet verlagen blijft aanwezig.

Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren, moet de beleidsdekkingsgraad minimaal 110% zijn. Volledige indexatie is pas mogelijk bij een hogere beleidsdekkingsgraad. Vooralsnog is volledige indexatie mogelijk bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 122%, maar deze grens kan verschuiven als de rentestand verandert.

In 2017 was er geen indexatie van de pensioenen. Ook per 1 januari 2018 zijn de pensioenen niet verhoogd. De financiële situatie van ABP was daarvoor niet voldoende. De laatste indexatie vond plaats in 2010. De gemiste indexatie van 2009 tot en met 2018 is maximaal 15,82%. Het bestuur van ABP kan besluiten om niet-toegekende indexaties alsnog toe te kennen. Dit heet na-indexatie. Dit is voor het laatst in 2008 gedaan.

Omdat de beleidsdekkingsgraad lager is dan 128,2% en daarmee de financiële situatie onvoldoende is, heeft ABP een herstelplan ingediend bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB). In het herstelplan zijn maatregelen opgenomen om binnen 10 jaar een beleidsdekkingsgraad van 128,2% te bereiken.

De ABP-premie is opgebouwd uit een percentage voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen (OP/NP), de ANW-compensatie en inkoop voorwaardelijk pensioen. De premies OP/NP en ANW-compensatie komen voor 70% voor rekening van de werkgever en voor 30% van de werknemer. De premie inkoop voorwaardelijk pensioen komt geheel ten laste van de werkgever. De totaalpremie bedroeg per 1 januari 2018 26%. Het pensioengevend inkomen is het voltijdse bruto jaarloon per 1 januari van een jaar, berekend naar rato dienstverband en naar rato jaar, en aangevuld met incidentele beloningen uit het voorafgaande jaar. De premiegrondslag (bedrag waarover de premie wordt berekend) is het pensioengevend inkomen minus de franchise (per 1 januari 2018: € 13.350).

ABP is verplicht deelnemers te informeren bij de aanvang van het deelnemerschap, wijziging van de pensioenregeling, jaarlijks verworven pensioenaanspraken, beëindiging van de deelneming en bij ingang van het pensioen.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Stichting Cito.

Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terug storting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Behalve de betaling van premies heeft de stichting geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn.

Stichting Cito heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige bedrijfskosten.

Rentebaten en –lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, na aftrek van het gebruik van fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Hierbij worden de thans geldende belastingtarieven gehanteerd.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Marktrisico

Valutarisico

Stichting Cito is voornamelijk werkzaam in de Europese Unie. Het valutarisico voor Stichting Cito heeft vooral betrekking op posities en toekomstige transacties in Amerikaanse dollars en de Antilliaanse gulden. Het bestuur van Stichting Cito heeft op basis van een risicoanalyse bepaald dat deze valutarisico's niet worden ingedekt.

Rente- en kasstroomrisico

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt Stichting Cito risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt Stichting Cito risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot vorderingen worden geen financiële derivaten met betrekking tot afdekking van het renterisico gecontracteerd.

Met betrekking tot de hypothecaire leningen heeft Stichting Cito gedeeltelijk renteswaps gecontracteerd, zodat zij variabele rente ontvangt en vaste rente betaalt.

Kredietrisico

Stichting Cito heeft geen significante concentraties van kredietrisico. Verkoop vindt plaats aan afnemers die voldoen aan de kredietwaardigheidstoets van Stichting Cito. Verkoop vindt plaats op basis van krediettermijnen tussen de 8 en 30 dagen. Voor grote leveringen kan een afwijkende krediettermijn van toepassing zijn. In dat geval worden aanvullende zekerheden gevraagd, waaronder garantiestellingen.

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

Stichting Cito heeft vorderingen verstrekt aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Toelichting op de geconsolideerde balans

1. Immateriële vaste activa

	Goodwill		Software		Totaal	
	2018 € 1.000	2017 € 1.000	2018 € 1.000	2017 € 1.000	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	0	0	551	1.081	551	1.081
Investerings	0	0	31	232	31	232
Desinvesteringen	0	0	0	(1.005)	0	(1.005)
Afschrijving desinvesteringen	0	0	0	677	0	677
Afschrijvingen	(0)	(0)	(227)	(434)	(227)	(434)
Stand per 31 december	0	0	355	551	355	551

	Goodwill		Software		Totaal	
	2018 € 1.000	2017 € 1.000	2018 € 1.000	2017 € 1.000	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Cumulatieve aanschafwaarden	1.181	1.181	4.952	4.921	6.133	6.102
Cumulatieve afschrijvingen	(1.181)	(1.181)	(4.597)	(4.370)	(5.778)	(5.551)
Stand per 31 december	0	0	355	551	355	551
Afschrijvingspercentage	33 1/3%	33 1/3%	16 2/3% - 33 1/3%	16 2/3% - 33 1/3%		

2. Materiële vaste activa

	Grond	Kantoorgebouw	Installaties	Transport
	2018 € 1.000	2018 € 1.000	2018 € 1.000	2018 € 1.000
Stand per 1 januari				
Cumulatieve aanschafwaarden	6.703	26.041	6.065	38.809
Cumulatieve afschrijvingen	0	(7.116)	(2.517)	(9.633)
Boekwaarden	6.703	18.925	3.548	29.176
Mutaties				
Investerings	0	0	0	0
Desinvesteringen	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	(962)	(346)	(1.308)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0	0
	0	(962)	(346)	(1.308)
Stand per 31 december				
Cumulatieve aanschafwaarden	6.703	26.041	6.065	38.809
Cumulatieve afschrijvingen	0	(8.078)	(2.863)	(10.941)
Boekwaarden	6.703	17.963	3.202	27.868
Afschrijvingspercentages	0 %	1,4 – 33,3 %	3,1 - 20 %	

	Transport	Andere vaste bedrijfsmid delen	Totaal	Totaal
	2018 € 1.000	2018 € 1.000	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari				
Cumulatieve aanschafwaarden	38.809	7.046	45.855	45.870
Cumulatieve afschrijvingen	(9.633)	(5.940)	(15.573)	(13.966)
Boekwaarden	29.176	1.106	30.282	31.904
Mutaties				
Investeringen	0	452	452	238
Desinvesteringen	0	0	0	(253)
Afschrijvingen	(1.308)	(534)	(1.842)	(1.821)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0	214
	(1.308)	(82)	(1.389)	(1.622)
Stand per 31 december				
Cumulatieve aanschafwaarden	38.809	7.500	46.309	45.855
Cumulatieve afschrijvingen	(10.941)	(6.475)	(17.416)	(15.573)
Boekwaarden	27.868	1.025	28.893	30.282

Afschrijvingspercentages

16,7 – 33,3%

De WOZ-waarde van het kantoorgebouw voor het boekjaar 2018 is gesteld op € 19.892.000 (peildatum 1 januari 2017).

3. Financiële vaste activa

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Niet geconsolideerde deelnemingen	1.468	414
Belastinglatentie	371	537
Stand per 31 december	1.839	951

Niet geconsolideerde deelnemingen
Dit betreft de volgende deelnemingen:

Naam	Vestigingsplaats	Aandeel in het kapitaal
Oefenweb.nl BV	Amsterdam	40% (verkocht per 31-8-2018)
Open Assessment Technologies S.A.	Esch-sur-Alzette, Luxemburg	14,22% (2017: 21,73%)

De deelneming Oefenweb.nl BV is verkocht per 31 augustus 2018.

Binnen de deelneming Open Assessment Technologies S.A. heeft gedurende 2018 een verwatering van de aandelen ten behoeve van het versterken van de kapitale kracht plaatsgevonden. Hiermee is het aandeel van Cito BV in de S.A. teruggebracht van 21,73% naar 14,22%. Het resultaat van deze deelneming is gebaseerd op voorlopige cijfers.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	414	222
Af: dividenduitkering	(0)	(0)
Af: verkoop deelneming Oefenweb	(53)	(0)
Bij (Af): resultaat lopend boekjaar	(103)	192
Bij: Verwateringsresultaat	1.191	0
Bij: Resultaat deelneming Oefenweb	19	(0)
Stand per 31 december	1.468	414

Belastinglatentie

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	537	0
Bij (Af): mutatie lopend boekjaar		537
	(166)	
Stand per 31 december	<u>371</u>	<u>537</u>

Van de compensabele verliezen ter grootte van € 7.128.000 is de huidige inschatting dat een bedrag van € 1.724.000 gebruikt kan worden. Dit bedrag is gebaseerd op de begrote belastbare resultaten van Cito BV gedurende de aankomende 3 jaar, zijnde de periode van de meerjarenbegroting. De contante waarde (3% disconteringsvoet) van de hieruit resulterende verwachte besparing van de vennootschapsbelasting ter grootte van € 371.000 is nu geactiveerd.

4. Voorraden

De voorraden bestaan geheel uit gereed product en handelsgoederen € 636.000 (2017: € 854.000). Op de voorraden is een voorziening voor incurantheid getroffen van € 266.000 (2017: € 492.000).

5. Onderhanden projecten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>355</u>

Met ingang van 2018 worden de onderhanden projecten gesaldeerd weergegeven. Per 31-12-2018 zijn de gerealiseerde projectopbrengsten lager dan de vooruitontvangen termijnen en worden daarom gesaldeerd gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

6. Vorderingen

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Handelsdebiteuren	1.718	3.196
Vorderingen op personeel	0	4
Deelneming voor verkoop	0	0
Overige vorderingen en overlopende activa	1.007	560
Stand per 31 december	<u>2.725</u>	<u>3.760</u>

Op de handelsdebiteuren is een voorziening voor dubieuze debiteuren getroffen van € 68.000 (2017: € 63.000)

Overige vorderingen en overlopende activa

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

De overige vorderingen bevatten drie gestelde bankgaranties voor een bedrag van € 389.000.

7. Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn deposito's begrepen ad \$ 30.000, met een looptijd tot maximaal 3 maanden.

8. Groepsvermogen

Eigen vermogen

Voor de toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans.

9. Voorzieningen

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Jubileumuitkeringen	364	388
Wachtgeldverplichtingen	0	3
Groot onderhoud	269	248
Buitenlandse joint venture	0	1.053
Stand per 31 december	633	1.692

Voorziening jubileumuitkeringen

Dit betreft een voorziening voor de tijdsevenredig opgebouwde rechten op een aanspraak op een jubileumuitkering bij een 25-jarig en 40-jarig dienstverband.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	388	496
Bij: dotatie lopend boekjaar	23	28
Af: onttrekking lopend boekjaar	(47)	(136)
Stand per 31 december	364	388

De voorziening is overwegend langlopend (>5 jaren).

Voorziening wachtgeldverplichtingen

Dit betreft een voorziening voor ex-medewerkers met wie persoonlijke afspraken zijn gemaakt in het kader van hun uitdiensttreding, alsmede ex-medewerkers die na hun vertrek recht hebben op aanvulling van hun inkomen op basis van de BBWO aanspraken.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	3	17
Bij: dotatie ten laste van de winst- en verliesrekening	0	0
Af: onttrekkingen ten laste van de voorziening	(3)	(14)
Stand per 31 december	0	3

De voorziening is kortlopend van karakter (< 1 jaar).

Voorziening groot onderhoud

Dit betreft een voorziening voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw waarbij de opbouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	248	206
Bij: dotatie lopend boekjaar	48	59
Af: onttrekking lopend boekjaar	(27)	(17)
Stand per 31 december	269	248

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

Voorziening buitenlandse joint venture

Dit betreft een inschatting van de gevolgen van een mogelijk op handen zijnde claim in verband met een buitenlandse joint venture. De voorziening is gedurende 2018 vrijgevallen.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	1.053	1.100
Bij: dotatie ten laste van de winst- en verliesrekening	0	0
Af: vrijval ten laste van de voorziening	(1.053)	(47)
Stand per 31 december	0	1.053

10. Langlopende schulden

	Faciliteit B	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	6.737	6.737	7.158
Bij: ontvangen leningen	0	0	0
Af: extra aflossing	(0)	(0)	(0)
Af: aflossingen komend boekjaar	(421)	(421)	(421)
Stand per 31 december	6.316	6.316	6.737
Looptijd >1 jaar en < 5 jaar	1.684		
Looptijd > 5 jaar	4.632		
Hoofdsom	10.000		
Looptijd	24 jaar		
Aflossingen	105 p.kw. miv 30/6/2011		
Rente	3-maands Euribor		
	Opslag 1,55%, 3 jaar vast		

Als zekerheden voor beide leningen is een hypotheekrecht van € 25 miljoen verhoogd met 35% kosten verstrekt en zijn de stichting en haar Nederlandse 100% deelnemingen hoofdelijk aansprakelijk. Faciliteit A is conform het contract in 2015 volledig afgelost.

Met de bankier zijn gebruikelijke convenanten afgesloten: een solvabiliteitsratio van minimaal 25% van het geconsolideerd balanstotaal, een pari passu clause, een negative pledge clause, een material adverse change clause en een no further indebtedness clause.

Voor faciliteit B is een renteswap afgesloten, waardoor het gehele openstaande bedrag voor een periode van 10 jaar is vastgezet voor een vaste rente van 3,27% in plaats van de 3 maanden Euribor. De negatieve marktwaarde van het rentecontract bedraagt € 0,5 miljoen. Deze waarde is bepaald door de resterende looptijd van het contract en de op dat moment geldende forwardcurve. Wanneer de vaste coupon in het swapcontract hoger ligt dan de actuele rente voor de resterende looptijd, heeft het contract een negatieve marktwaarde. Er zijn geen bijstortverplichtingen. Er is sprake van een perfecte hedge. Voor het beleid omtrent het renterisico wordt verwezen naar de toelichting met betrekking tot financiële instrumenten en risicobeheersing.

11. Kortlopende schulden

	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000
Vooruitontvangen van kandidaten	510	436
Vooruitontvangen bedragen zonder tegenprestatie (BV)	378	0
Vooruitontvangen bedragen zonder tegenprestatie (Stichting)	147	0
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar	421	421
Onderhanden projecten	488	573
Schulden aan leveranciers	2.304	2.114
Wet SLOA 1997 en afrekeningen Wet SLOA 2013	2.167	6.719
Omzetbelasting	1.221	1.141
Loonheffing	1.208	1.299
Pensioenen	427	399
Personeel	3.536	4.403
Overige schulden en overlopende passiva	2.335	2.419
Stand per 31 december	15.142	19.924

<i>Onderhanden projecten</i>	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000
Projecten Cito BV	488	573
Stand per 31 december	488	573

Het saldo van onderhanden projecten Cito BV per 31-12-2018 bedraagt € 488.494, waarvan € 1.398.815 reeds gerealiseerde opbrengsten tegenover € 1.887.309 vooruitontvangen termijnen.

Het saldo van onderhanden projecten per 31-12-2017 bedroeg in totaal € 217.822. Hiervan werd, als gevolg van een andere presentatie, € 355.061 debet op de balans gepresenteerd en € 572.882 credit.

In het geheel betreft dit € 3.811.701 reeds gerealiseerde opbrengsten tegenover € € 4.029.523 vooruitontvangen termijnen.

Egalisaties Wet SLOA en afrekeningen Wet SLOA 2013 (OCW en EZ)

Dit betreft het verschil tussen de toegezegde subsidies uit hoofde van de Wet SLOA in het lopende en voorgaande boekjaren en de daadwerkelijke bestedingen van de subsidies. De subsidiegever is over het ontstaan en de grootte van de egalisaties conform de regelgeving geïnformeerd. De inzet of de terugbetaling van de egalisatiereserves zal plaatsvinden na goedkeuring van de subsidieafrekening door de subsidiegever, voor zover deze niet specifiek zijn bestemd.

Van de kortlopende schulden heeft een bedrag van € 271.000 een looptijd langer dan een jaar. De overige kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid omzetbelasting

De stichting vormt, samen met haar 100% Nederlandse groepsmaatschappijen, een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. De stichting en de met haar gevoegde dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de eenheid verschuldigde belasting. De aangiften van de verschillende vennootschappen worden apart opgesteld en uiteindelijk verantwoord bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. De schuld per balansdatum van de fiscale eenheid van € 1.153.907 is opgenomen in de jaarrekening van de stichting.

Wachtgeldverplichtingen

De stichting draagt voor een gedeelte van het personeel het risico van wachtgeldverplichtingen uit hoofde van het 'Besluit Bovenwettelijke Werkloosheidsregeling voor Onderwijspersoneel PO, VO en BVE' (voor 2001: BWO), voor zover deze zijn ontstaan na 31 december 1998. Verplichtingen van vóór 1 januari 1999 komen ten laste van het Participatiefonds c.q. het ministerie van OCW. Voor mogelijke toekomstige wachtgeldverplichtingen is per balansdatum geen voorziening getroffen.

Langlopende financiële verplichtingen

	< 1 jaar € 1.000	>1 en < 5 jaar € 1.000	> 5 jaar € 1.000
Huurverplichtingen bedrijfspanden	85	128	0
Onderhoudsverplichtingen bedrijfspanden	209	44	0
Onderhoudsverplichtingen IT	435	685	0
Huurverplichtingen kopieermachines	34	85	0
Leaseverplichtingen personenauto's	94	108	1
	857	1.050	1

Leaseverplichtingen

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

	2018 € 1.000
Minimale leasebetalingen	157
Voorwaardelijke leasebetalingen	0
Sub-leasebetalingen	0
	157

Indien in de vermelde leasebetalingen betalingen in verband met overige bestanddelen van de overeenkomst zijn inbegrepen, worden de betalingen inclusief deze overige bestanddelen afzonderlijk opgenomen.

Bankgarantie

Ten behoeve van de verhuurder van het bedrijfspand in Arnhem is een bankgarantie van € 26.000 gesteld. Voor een project in Kosovo is een tweetal bankgaranties afgegeven: één voor de opdrachtgever, als zekerheid voor een vooruitbetaling (€ 144.000) en één voor de fiscale vertegenwoordiger ter plekke, als zekerheid voor de betaling van bronbelasting (€ 219.000).

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

12. Som der bedrijfsopbrengsten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Verkoop goederen	13.954	15.066
Dienstverlening	42.516	43.987
Royaltyopbrengsten	124	142
	56.594	59.195

De opbrengsten zijn overwegend (meer dan 95%) in Nederland behaald.

Som der bedrijfskosten

13. Personeelskosten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Lonen en salarissen	20.523	22.789
Sociale lasten	4.051	3.902
Pensioenlasten	3.800	3.612
Inhuur van tijdelijk personeel	5.001	4.755
Overige personeelskosten	2.011	2.055
	35.386	37.113

14. Afschrijvingskosten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Immateriële vaste activa	227	434
Materiële vaste activa	1.842	1.821
	2.069	2.255

15. Overige bedrijfskosten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Huisvesting, apparatuur en inventaris	2.748	3.047
Financiën en algemeen beheer	1.298	1.334
Productiekosten en –benodigdheden	1.914	1.654
Overige kosten en terugontvangen BTW	(1.112)	(314)
	4.848	5.721

16. Financiële baten en lasten

Onder de rentelasten is € 255.000 verantwoord aan lasten, zijnde het verschil tussen de vaste rente op basis van de afgesloten renteswap en de werkelijke 3 maands EURIBOR rente in de vier kwartalen.

Ten laste van het resultaat is € 1.500 (2017: € 5000) aan valutakoersverschillen verantwoord met betrekking tot de US Dollar, de Britse Ponden en de Antilliaanse gulden.

17. Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling is vanaf 1 januari 2005 niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De fiscale eenheid Cito BV wel.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Acute vennootschapsbelasting	0	0
Latente vennootschapsbelasting	166	(537)
Vennootschapsbelasting oude jaren	0	0
	166	(537)

Van de compensabele verliezen ter grootte van € 7.128.000 is de huidige inschatting dat een bedrag van € 1.724.000 gebruikt kan worden. Dit bedrag is gebaseerd op de begrote belastbare resultaten van Cito BV gedurende de aankomende 3 jaar, zijnde de periode van de meerjarenbegroting. De contante waarde (3% disconteringsvoet) van de hieruit resulterende verwachte besparing van de vennootschapsbelasting ter grootte van € 371.000 is nu geactiveerd.

18. Resultaat deelnemingen na belastingen

Hieronder is het aandeel in de resultaten van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen Oefenweb.nl BV en OAT S.A. verantwoord.

Overige informatie

Werknemers

Gedurende het verslagjaar waren gemiddeld 465 full time werknemers in dienst (2017: 498 full time werknemers). Hiervan was 0 full time medewerkers (2017: 0 full time medewerkers) werkzaam in de buitenlandse vestigingen.

Gemiddeld aantal werknemers

Bedrijf	2018	2017
Cito BV	166	196
Cito Evaluation Services BV	25	32
Stichting Cito	274	270
Totaal	465	498

Enkelvoudige balans per 31 december 2018

(na verwerking van de bestemming van het resultaat)

		31 december 2018		31 december 2017	
	Ref.	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Activa</i>					
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	1	340		519	
Materiële vaste activa	2	28.801		30.175	
Financiële vaste activa	3	8.933		7.624	
			38.074		38.318
Viottende activa					
Vorderingen	4	3.412		513	
Liquide middelen		13.212		20.601	
			16.624		21.114
			54.698		59.432
 <i>Passiva</i>					
Eigen vermogen					
Wettelijke reserves	5	1.108		25	
Bestemmingsfonds OCW	6	1.363		2.012	
Bestemmingsfonds EZ	7	0		0	
Statutaire bestemmingsreserve	8	14.708		14.719	
Overige reserves	9	20.352		20.304	
			37.531		37.060
Voorzieningen	10		489		465
Langlopende schulden	11		6.316		6.737
Kortlopende schulden	12		10.362		15.170
			54.698		59.432

Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2018

		2018	Begroting 2018	2017
	Ref.	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
<i>Netto-omzet</i>				
Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten	13	34.234	34.557	32.852
Overige opbrengsten		210	0	0
Som der bedrijfsopbrengsten		34.444	34.557	32.852
<i>Uitbesteed werk en andere externe kosten</i>				
Personeelskosten	14	21.266	19.705	20.538
Afschrijvingskosten	15	2.025	2.319	2.208
Overige bedrijfskosten	16	2.036	1.571	3.578
Doorbelaste kosten aan groepsmaatschappijen		0	0	0
Som der bedrijfskosten		35.095	33.743	35.780
Bedrijfsresultaat		(651)	814	(2.928)
<i>Financiële baten en lasten</i>				
Resultaten effecten	17	0	0	0
Rentebaten		9	0	17
Rentelasten		(197)	(190)	(196)
		(188)	(190)	(179)
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening na belastingen		(839)	624	(3.107)
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		0	0	0
Resultaat deelnemingen na belastingen		118	809	3.171
Resultaat na belastingen		(721)	1.433	64
Resultaatbestemming				
Toevoeging bestemmingsfonds OCW		242		798
Onttrekking bestemmingsfonds OCW		(779)		(2.667)
Toevoeging bestemmingsfonds EZ		0		0
Onttrekking bestemmingsfonds EZ		0		(1.101)
Onttrekking/Toevoeging overige reserves		(184)		3.034
Resultaatbestemming		(721)		64

Toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening

Algemeen

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Toelichting op de enkelvoudige balans

1. Immateriële vaste activa

	Software	
	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	519	1.032
Investeringsen	31	232
Desinvesteringen	0	(1.005)
Afschrijving Desinvesteringen	0	677
Afschrijvingen	(210)	(417)
Stand per 31 december	340	519

	Software	
	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Cumulatieve aanschafwaarden	4.798	4.767
Cumulatieve afschrijvingen	(4.458)	(4.248)
Stand per 31 december	340	519
Afschrijvingspercentage	16 2/3% - 33 1/3%	16 2/3% - 33 1/3%

2. Materiële vaste activa

	Grond 2018 € 1.000	Kantoorgebouw 2018 € 1.000	Installaties 2018 € 1.000	Transport 2018 € 1.000
Stand per 1 januari				
Cumulatieve aanschafwaarden	6.703	26.041	6.065	38.809
Cumulatieve afschrijvingen	0	(7.116)	(2.517)	(9.633)
Boekwaarden	6.703	18.925	3.548	29.176
Mutaties				
Investeringsen	0	0	0	0
Desinvesteringen	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	(962)	(346)	(1.308)
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0	0
	0	(962)	(346)	(1.308)
Stand per 31 december				
Cumulatieve aanschafwaarden	6.703	26.041	6.065	38.809
Cumulatieve afschrijvingen	0	(8.078)	(2.863)	(10.941)
Boekwaarden	6.703	17.963	3.202	27.868
Afschrijvingspercentages	0 %	1,4 – 33,3 %	3,1 - 20 %	

	Transport	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal	Totaal
	2018	2018	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari				
Cumulatieve aanschafwaarden	38.809	6.518	45.327	45.273
Cumulatieve afschrijvingen	(9.633)	(5.519)	(15.152)	(13.483)
Boekwaarden	29.176	999	30.175	31.790
Mutaties				
Investeringsen	0	441	441	210
Desinvesteringsen	0	0	0	(156)
Afschrijvingen	(1.308)	(507)	(1.815)	(1.791)
Afschrijvingen desinvesteringsen	0	0	0	122
	(1.308)	(66)	(1.374)	(1.615)
Stand per 31 december				
Cumulatieve aanschafwaarden	38.809	6.960	45.769	45.327
Cumulatieve afschrijvingen	(10.941)	(6.027)	(16.968)	(15.152)
Boekwaarden	27.868	933	28.801	30.175

Afschrijvingspercentages

4% – 33,3%

Onder de andere vaste bedrijfsmiddelen zijn investeringen opgenomen met een aanschafwaarde van € 24.000 waarvan de ingebruikname in 2019 plaats vindt.

De WOZ-waarde van het kantoorgebouw voor het boekjaar 2018 is gesteld op € 19.892.000 (peildatum 1 januari 2017).

3. Financiële vaste activa

Deelnemingen

Dit betreft de volgende deelneming:

Naam	Vestigingsplaats	Aandeel in het kapitaal	
Cito BV	Arnhem	100%	
		2018	2017
		€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari		7.624	4.453
Bij/(Af): rechtstreekse vermogensmutatie deelneming		1.191	0
Bij/(Af): resultaat lopend boekjaar		118	3.171
Stand per 31 december		8.933	7.624

4. Vorderingen

	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000
Handelsdebiteuren	221	43
Vordering op groepsmaatschappijen	2.665	0
Overige vorderingen en overlopende activa	526	470
Stand per 31 december	3.412	513

Vorderingen op groepsmaatschappijen

Over de gemiddelde rekening-courant verhouding met Cito BV is 0,09% rente in rekening gebracht. Omtrent aflossing en zekerheden is niets overeengekomen.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde ervan, gegeven het kortlopende karakter ervan en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Eigen vermogen

5. Wettelijke reserves

Dit betreft een wettelijke reserve voor niet uitkeerbare reserves (wettelijke en statutaire) bij de deelneming Cito BV

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	25	57
Bij: dotatie ten laste van overige reserves	1.083	0
Af: onttrekking ten gunste van overige reserves	(0)	(32)
Stand per 31 december	1.108	25

6. Bestemmingsfonds OCW

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vormt Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling een egaliseringsreserve als bedoeld in artikel 4:72 van de Algemene wet bestuursrecht. De egaliseringsreserve bedraagt ten hoogste 10 procent van het totaal van de over het laatste kalenderjaar verleende subsidie door het Ministerie van OCW dan wel ten hoogste een lager percentage dat door de minister van OCW bij de beschikking tot verlening is bepaald. De egaliseringsreserve bedraagt ten laagste € 0. De egaliseringsreserve wordt uitsluitend besteed aan de taken, bedoeld in artikel 3 van de wet SLOA 2013. De egaliseringsreserve wordt gevormd door een toevoeging bij een positief eindresultaat op de instellingssubsidie. Het eindresultaat is de verleende subsidie verminderd met de werkelijke kosten. Voor zover het voor de toevoeging beschikbare bedrag hoger is dan de maximale toevoeging, wordt dat bedrag bij de vaststelling in mindering gebracht op de subsidie en in de jaarrekening onder de kortlopende schulden verantwoord.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	2.012	3.881
Bij/Af: SLOA afrekening 2017	(112)	0
Bij/(Af): resultaat lopend boekjaar	(537)	(1.869)
Stand per 31 december	1.363	2.012

7. Bestemmingsfonds EZ

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS vormt Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling een egaliseringsreserve als bedoeld in artikel 4:72 van de Algemene wet bestuursrecht voor de subsidieverlening door het Ministerie van EZ. De egaliseringsreserve bedraagt ten laagste € 0. De egaliseringsreserve wordt uitsluitend besteed aan de taken, bedoeld in artikel 3 van de wet SLOA 2013. De egaliseringsreserve wordt gevormd door een toevoeging bij een positief eindresultaat. Het eindresultaat is de verleende subsidie verminderd met de werkelijke kosten.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	0	1.101
Bij/(Af): resultaat lopend boekjaar	(0)	(1.101)
Stand per 31 december	0	0

8. Statutaire bestemmingsreserve

Op grond van de bestuurlijke afspraken tussen het Ministerie van OCW en Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling van juli 2013, dient de stichting een statutaire bestemmingsreserve in haar statuten op te nemen. De overeengekomen bestedingsdoelen zijn gekoppeld aan de volgende statutaire doelstellingen van de stichting:

- Het meten en volgen van menselijke mogelijkheden en ontwikkelingen
- Het bevorderen van de objectieve beoordeling van door leerlingen, studenten en cursisten verworven kennis, inzicht en vaardigheden alsmede het uitvoeren van advies- en consultancydiensten.

De statuten zijn in concept aangepast naar aanleiding van de bestuurlijke afspraken.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	14.719	0
Bij/(Af): vermogensmutatie ten laste van overige reserves	(11)	14.719
Stand per 31 december	14.708	14.719

9. Overige reserves

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	20.304	31.957
Bij: dotatie ten laste van bestemmingsreserve	112	0
Bij/(Af): mutatie wettelijke reserves	(1.082)	32
Bij: rechtstreekse vermogensmutatie deelneming OAT	1.191	0
Bij/(Af): vermogensmutatie stat. Bestemmingsreserve	11	(14.719)
Bij/(Af): resultaat lopend boekjaar	(184)	3.034
Stand per 31 december	20.352	20.304

Bestemming van het resultaat

Op grond van paragraaf 8.5 van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS wordt het resultaat van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling bestemd binnen het eigen vermogen.

10. Voorzieningen

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Jubileumuitkeringen	220	214
Wachtgeldverplichtingen	0	3
Voorziening groot onderhoud	269	248
Stand per 31 december	489	465

Voorziening jubileumuitkeringen

De betreft een voorziening voor de tijdsevenredig opgebouwde rechten op een aanspraak op een jubileumuitkering bij een 25-jarig en 40-jarig dienstverband.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	214	305
Bij: dotatie lopend boekjaar	23	14
Af: onttrekking lopend boekjaar	(17)	(105)
Stand per 31 december	220	214

De voorziening is overwegend langlopend (>5 jaren).

Voorziening wachtgeldverplichtingen

Dit betreft een voorziening voor ex-medewerkers met wie persoonlijke afspraken zijn gemaakt in het kader van hun uitdiensttreding, alsmede ex-medewerkers die na hun vertrek recht hebben op aanvulling van hun inkomen op basis van de BBWO aanspraken.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	3	17
Bij: dotatie ten laste van de winst- en verliesrekening	0	0
Af: onttrekkingen ten laste van de voorziening	(3)	(14)
Stand per 31 december	0	3

De voorziening is kortlopend van karakter (< 1 jaar).

Voorziening groot onderhoud

Dit betreft een voorziening voor de gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van het gebouw waarbij de opbouw wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren aan de hand van het meerjarenonderhoudsplan.

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Stand per 1 januari	248	206
Bij: dotatie lopend boekjaar	48	59
Af: onttrekking lopend boekjaar	(27)	(17)
Stand per 31 december	269	248

De voorziening is overwegend langlopend (> 5 jaren).

11. Langlopende schulden

	Faciliteit B	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Stand per 1 januari	6.737	6.737	7.158
Bij: ontvangen leningen	0	0	0
Af: extra aflossing	(0)	(0)	(0)
Af: aflossingen komend boekjaar	(421)	(421)	(421)
Stand per 31 december	6.316	6.316	6.737
Looptijd >1 jaar en < 5 jaar	1.684		
Looptijd > 5 jaar	4.632		
Hoofdsom	10.000		
Looptijd	24 jaar		
Aflossingen	105 p.kw. miv 30/6/2011		
Rente	3-maands Euribor Opslag 1,55%, 3 jaar vast		

Als zekerheden voor beide leningen is een hypotheekrecht van € 25 miljoen verhoogd met 35% kosten verstrekt en zijn de stichting en haar Nederlandse 100% deelnemingen hoofdelijk aansprakelijk. Faciliteit A is conform het contract in 2015 volledig afgelost.

Met de bankier zijn gebruikelijke convenanten afgesloten: een solvabiliteitsratio van minimaal 25% van het geconsolideerd balanstotaal, een pari passu clausule, een negative pledge clausule, een material adverse change clausule en een no further indebtedness clausule.

Voor faciliteit B is een renteswap afgesloten, waardoor het gehele openstaande bedrag voor een periode van 10 jaar is vastgezet voor een vaste rente van 3,27% in plaats van de 3 maands Euribor. De negatieve marktwaarde van het rentecontract bedraagt € 0,5 miljoen. Deze waarde is bepaald door de resterende looptijd van het contract en de op dat moment geldende forwardcurve. Wanneer de vaste coupon in het swapcontract hoger ligt dan de actuele rente voor de resterende looptijd, heeft het contract een negatieve marktwaarde. Er zijn geen bijstortverplichtingen. Er is sprake van een perfecte hedge. Voor het beleid omtrent het renterisico wordt verwezen naar de toelichting met betrekking tot financiële instrumenten en risicobeheersing.

12. Kortlopende schulden

	2018	2017
	€ 1.000	€ 1.000
Schulden aan leveranciers	1.176	1.324
Vooruitontvangen bedragen zonder tegenprestatie	147	0
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar	421	421
Schulden aan groepsmaatschappijen	0	684
EZ afrekening subsidies Wet SLOA 2013	1.211	1.211
OCW egalisaties	956	5.508
Omzetbelasting	1.254	1.141
Loonheffing	831	759
Pensioenen	287	242
Personeel	2.530	2.819
Overige schulden en overlopende passiva	1.549	1.061
Stand per 31 december	10.362	15.170

Van de kortlopende schulden heeft een bedrag van € 271.000 een looptijd langer dan een jaar. De overige kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

Egalisaties Wet SLOA en afrekeningen Wet SLOA 2013 (OCW en EZ)

Dit betreft het verschil tussen de toegezegde subsidies uit hoofde van de Wet SLOA in het lopende en voorgaande boekjaren en de daadwerkelijke bestedingen van de subsidies. De subsidiegever is over het ontstaan en de grootte van de egalisaties conform de regelgeving geïnformeerd. De inzet of de terugbetaling van de egalisatiereserves zal plaatsvinden na goedkeuring van de subsidieafrekening door de subsidiegever, voor zover deze niet specifiek zijn bestemd.

Omschrijving	Balans 1/1/2018	Ontvangen 2018	Besteding/ bestemming 2018	Restitutie 2018	Te ontvangen 2018	Balans 31/12/2018
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Instelling	3.626	33.845	(33.845)	(3.219)	0	407
Project	1.882	418	(388)	(1.363)	0	549
OCW Totaal	5.508	34.263	(34.233)	(4.582)	0	956
EZ 2017	1.211	0	0	0	0	1.211
EZ Totaal	1.211	0	0	0	0	1.211
Totaal	6.719	34.263	(34.233)	(4.582)	0	2.167

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid omzetbelasting

De stichting is opgenomen in de fiscale eenheid voor de omzetbelasting van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling tezamen met Cito BV. De stichting is derhalve hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de fiscale eenheid verschuldigde belasting. De aangiften van de verschillende vennootschappen worden apart opgesteld en uiteindelijk verantwoord bij de stichting. De schuld per balansdatum van de fiscale eenheid van € 1.153.907 is opgenomen in de jaarrekening van de stichting.

Aansprakelijkheid als medeschuldenaar

De stichting is als medeschuldenaar opgenomen in de zekerheden die zijn verstrekt aan de bankier die een hypothecaire lening heeft verstrekt aan Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Cito BV en haar dochterondernemingen zijn ieder hoofdelijk aansprakelijk. De schuld per balansdatum aan de bankier van € 6.736.785 is opgenomen in de jaarrekening van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling.

Wachtgeldverplichtingen

De vennootschap draagt voor een gedeelte van het personeel het risico van wachtgeldverplichtingen uit hoofde van het 'Besluit Bovenwettelijke Werkloosheidsregeling voor Onderwijspersoneel PO, VO en BVE' (voor 2001: BWO), voor zover deze zijn ontstaan na 31 december 1998. Verplichtingen van vóór 1 januari 1999 komen ten laste van het Participatiefonds c.q. het ministerie van OCW. Voor mogelijke wachtgeldverplichtingen is per balansdatum geen voorziening getroffen.

Huurovereenkomst

Met ingang van 1 januari 2019 is Cito B.V. een huurovereenkomst met Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling aangegaan. Het gehuurde betreft een gedeelte van het kantoorgebouw "Le Maire", gelegen aan de Amsterdamseweg 13 te Arnhem. De looptijd is 5 jaar en kan aansluitend weer met een periode van 5 jaar verlengd worden. De jaarlijkse aanvangshuurprijs bedraagt 500.490 euro.

Langlopende financiële verplichtingen

	< 1 jaar € 1.000	>1 en < 5 jaar € 1.000	> 5 jaar € 1.000
Onderhoudsverplichtingen bedrijfspan	209	44	0
Leaseverplichtingen kopieermachines	21	65	0
Onderhoudsverplichtingen IT	435	685	0
Leaseverplichtingen personenauto's	36	29	0
	701	823	0

Leaseverplichtingen

Gedurende het verslagjaar zijn in de winst-en-verliesrekening verwerkt:

	2018 € 1.000
Minimale leasebetalingen	57
Voorwaardelijke leasebetalingen	0
Sub-leasebetalingen	0
	57

Indien in de vermelde leasebetalingen betalingen in verband met overige bestanddelen van de overeenkomst zijn inbegrepen, worden de betalingen inclusief deze overige bestanddelen afzonderlijk opgenomen.

Toelichting op de enkelvoudige winst- en verliesrekening

Som der bedrijfsopbrengsten

13. Opbrengsten Wet SLOA subsidieopdrachten

Omschrijving	Verplichting-nummer	Ontvangen middelen 2018 € 1.000	Inzet egalisatie/ bestemmings- fonds € 1.000	Totaal budget € 1.000	Totale kosten € 1.000	10% overschrijding € 1.000	Te verrekenen overschot € 1.000
Instelling	VO/560037826	33.845	0	33.845	34.383	0	0
Project	VO/560038706	25	0	25	22	0	0
	VO/560037798	138	0	138	108	0	30
	VO/560037798	68	0	68	40	0	0
	VO/560037798	188	0	188	190	0	0
OCW Totaal		34.264	0	34.264	34.743	0	30
Totaal		34.264	0	34.264	34.743	0	30

De opbrengsten bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling vallen onder de categorie dienstverlening. De opbrengst is alleen in Nederland gerealiseerd.

Som der bedrijfskosten

14. Personeelskosten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Lonen en salarissen	12.235	12.434
Sociale lasten	2.621	2.312
Pensioenlasten	2.480	2.182
Inhuur van tijdelijk personeel	2.544	2.513
Overige personeelskosten	1.386	1.097
	21.266	20.538

15. Afschrijvingskosten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Immateriële vaste activa	210	417
Materiële vaste activa	1.815	1.791
	2.025	2.208

16. Overige bedrijfskosten

	2018 € 1.000	2017 € 1.000
Huisvesting, apparatuur en inventaris	840	2.230
Financiën en algemeen beheer	621	609
Productiekosten en –benodigdheden	610	634
Overige kosten, doorbelastingen en terugontvangen BTW	(35)	105
	2.036	3.578

In 2018 is Questify overgedragen aan Stichting Cito. Deze doorbelasting van Cito BV aan Stichting Cito is in 2017 zichtbaar onder de Huisvestingskosten.

17. Financiële baten en lasten

Onder de rentelasten is € 255.000 verantwoord aan lasten, zijnde het verschil tussen de vaste rente op basis van de afgesloten renteswap en de werkelijke 3 maands EURIBOR rente in de vier kwartalen.

Onder de rentebaten is € 1.056 verantwoord aan ontvangen rente over de gemiddelde rekening courant verhouding met Cito BV

Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

2018

	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Overig PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Controle van de jaarrekening	108	0	108
Andere controlewerkzaamheden	18	0	18
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
	126	0	126

2017

	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	Overig PricewaterhouseCoopers netwerk	Totaal
	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Controle van de jaarrekening	128	0	128
Andere controlewerkzaamheden	0	0	0
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controlediensten	15	0	15
	143	0	143

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en onafhankelijke externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2018, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

WNT-verantwoording 2018 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling. Het voor Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	drs. A.F.S. Blok	mr. A.T.M. Weijers
Functiegegevens	Voorzitter RvB/CEO	Lid RvB/COO
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 169.499	€ 169.503
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.445	€ 19.453
<i>Subtotaal</i>	€ 188.944	€ 188.956
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 188.944	€ 188.956
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 162.760	€ 162.764
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.166	€ 18.174
Totale bezoldiging 2017	€ 180.926	€ 180.938

c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	mr. J.G.J.M. de Zwaan	prof. dr. W.D. ten Have	prof. dr. K. Sijtsma
Funcatiegegevens	Voorzitter	Vice-Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functieervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 19.500	€ 13.000	€ 13.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 28.350	€ 18.900	€ 18.900
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 19.500	€ 13.000	€ 13.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functieervulling in 2017	01/01 – 31/12	N.v.t.	01/01 – 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 19.500	€ 13.000	€ 13.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totale bezoldiging 2017	€ 19.500	€ 13.000	€ 13.000

bedragen x € 1	mr. drs. T.S.M. van Schie	S.H. van Elsloo RA	drs. D. van Kelle
Funcatiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functieervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Bezoldiging			
Bezoldiging	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 18.900	€ 18.900	€ 18.900
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functieervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-
Totale bezoldiging 2017	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

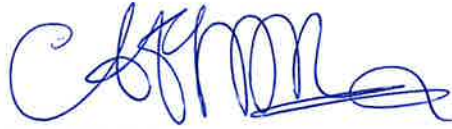
Overige informatie

Beloning van bestuurders en toezichthouders

De beloning van de (voormalige) bestuurders van de stichting heeft in 2018 € 402.000 (2017: € 393.000) bedragen. Hiervan is in 2018 € 231.000 (2017: € 208.000) opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening van de stichting. De vergoeding van de (voormalige) leden van de Raad van Toezicht heeft in 2018 € 105.000 (2017: € 102.000) bedragen.

Arnhem, 16 mei 2019

Raad van Bestuur

drs. A.F.S. Blok, voorzitter

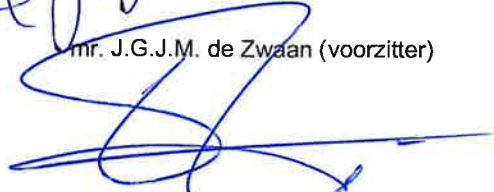

mr. A.T.M. Weijers, lid

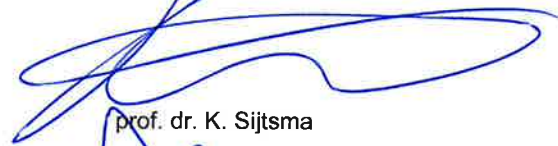
Raad van Toezicht

mr. J.G.J.M. de Zwaan (voorzitter)

prof. dr. W.D. ten Have (Vice-voorzitter)

prof. dr. K. Sijsma

S.H. van Elsloo RA

drs. D. van Kelle

mr. drs. T.S.M. van Schie

Stichting Cito Instituut voor
Toetsontwikkeling
Amsterdamseweg 13
6814 CM Arnhem

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent de winstbestemming

Zolang de twee statutaire reserves nog niet het maximale niveau hebben behaald zal de winst die in het laatste verstreken boekjaar is behaald, worden toegevoegd aan deze reserves in een door het Bestuur vast te stellen verhouding. Van de winst die resteert na een dergelijke toevoeging kan de Algemene Vergadering een bedrag toevoegen aan de overige reserves. De resterende winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering. (artikel 25 Winst en Verlies: reserves, Statuten Cito BV)

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur van Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

